

Jaarverslag 2008

Vereniging Prisma

Christelijke organisaties in ontwikkelingssamenwerking

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	4
1.1 Profiel/missie	4
1.2 Ontwikkelingen in 2008 op hoofdlijnen	4
2 Bestuursverslag	6
2.1 Bestuur	6
2.2 Algemene Vergadering	6
3 De vereniging	7
3.1 Leden van de vereniging	7
3.2 Directeurenoverleg	7
3.3 Secties.....	7
3.3.1 Bezinning	7
3.3.2 Institutionele Fondsen.....	8
3.3.3 Lobby & Advocacy	8
3.3.4. Sectie Noodhulp.....	9
3.4 Communicatienetwerk.....	9
3.5 Stafbureau.....	10
3.5.1 Kwaliteit.....	10
4. Financieringen 2008	11
4.1 EO Metterdaad	11
4.1.1. Coördinatie.....	11
4.1.2 Proces van indienen en toekennen van voorstellen	11
4.1.3 Resultaat Fondsenwerving	12
4.1.4 Toekenning van financieringen.....	13
4.1.5 Conclusie	14
4.2 MFS Algemeen.....	14
4.2.1 Deelprogramma Onderwijs	18
4.2.2 Deelprogramma Hiv & aids	22
4.2.3 Deelprogramma Basisgezondheidszorg.....	24
4.3 Capaciteitsopbouwprogramma Zuidelijk Afrika (PSO).....	28
5 Financiën	29
5.1 Toelichting bij de verkorte jaarrekening	29
6 De uitdagingen naar de toekomst	32
Bijlage 1 - Structuur Bestuur	33
Bijlage 2 - Projectenlijst EO Metterdaad inclusief verantwoording	35
Bijlage 3 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS Onderwijs	38
Bijlage 4 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS hiv & aids	42
Bijlage 5 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS Basisgezondheidszorg	45
Bijlage 6 - Bijdragen van Prisma aan conferenties en studiedagen	48
Bijlage 7 - Output n.a.v. jaarplan 2008	49
Bijlage 8 – Financieringen in 2008	56
Bijlage 9 – Lijst van afkortingen	62

Voorwoord

Met dankbaarheid kijkt het bestuur terug op het jaar 2008 van Vereniging Prisma. Het was geen gemakkelijk jaar, maar als vereniging stonden we aan het eind van 2008 sterker dan aan het begin. De vereniging heeft gewonnen in vertrouwen en sterkte.

Al in 2007 heeft het bestuur zich beraden op de vraag hoe Prisma de doelen van de vereniging, namelijk 'van de leden, voor de leden en door de leden' zijn, gestalte te geven. Het nastreven van dit doel kreeg een intensief vervolg in 2008. Na het vertrek van de directeur werden strategie en structuur opnieuw tegen het licht gehouden. Als vereniging hebben we gekozen voor twee handelingsperspectieven die wederzijds afhankelijk zijn van elkaar: nl. die van bezinning en debat en die van strategische financiering. De synergie is dat de thema's die voor de leden van Prisma belangrijk zijn vanuit hun identiteit ook daadwerkelijk uitvoering krijgen in programma's en dat programma's inhoudelijke verrijkt worden door bezinning en debat.

Voor het verwezenlijken van de twee handelingsperspectieven is er gekozen voor een nieuwe bestuurlijke en directiestructuur waarbij bezinning en debat en strategische financiering nu en in de toekomst geborgd zijn.

2008 bleek een uitdagend jaar voor ontwikkelingssamenwerking in het algemeen. Er werd en wordt van meerdere zijden getornd aan internationale solidariteit en samenwerking. Prisma heeft daarop in diverse publicaties gereageerd en dit ook in het bredere verband van de Alliantie en Partos aan de orde gesteld.

Prisma actief heeft bijgedragen aan de beleidsdialoog die werd geïnitieerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Terugkoppeling hierover vond plaats in het directeurenoverleg, waarin directeuren van de leden en de directie van Prisma beleidsvoorbereidende discussies voeren, met name over medefinanciering 2011-2015.

In de directieraad van de Alliantie wordt het overleg over de 'ziel' van de Alliantie voortgezet, omdat er door de Alliantiepartners in 2008 geconstateerd was dat we meer willen zijn dan een 'financieel administratieve overeenkomst'. Dit leverde boeiende gesprekken op over de drijfveren van mensen en organisaties. De uitkomsten zullen in 2009 worden vastgelegd in de visie en missie van de Alliantie. In het verlengde hiervan werden de gesprekken over de organisatievorm van de Alliantie aangegaan. De uitdaging ligt er om vanuit de eigenheid van Prisma bij te dragen aan een organisatievorm die voor de mensen in het Zuiden de grootste invloed, betrokkenheid en financiële mogelijkheden oplevert.

Het bestuur spreekt zijn grote waardering uit voor de leden die hun vertrouwen hebben uitgesproken in vereniging, bestuur en staf om de uitdagingen die voor ons liggen gezamenlijk aan te gaan. Het bestuur spreekt tevens grote dank uit voor het doorzettingsvermogen en de inzet waarmee de medewerkers van het stafbureau zich dit jaar hebben ingezet. Zonder hen zouden de belangrijke stappen die Prisma dit jaar heeft gezet niet mogelijk zijn geweest.

Namens het bestuur,

Gert van Dijk, voorzitter

mei 2009

1 Inleiding

1.1 Profiel/missie

Prisma is de vereniging van reformatorische en evangelische organisaties, actief op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en werelddiaconaat. Als vereniging is Prisma er voor haar leden is en met haar leden gemeenschappelijke doelen wil bereiken en belangen wil behartigen.

Prisma heeft als missie: *het op basis van overleg en samenwerking met elkaar versterken van internationaal dienstbetoon, uitgevoerd vanuit een reformatorisch en evangelisch perspectief in het kader van werelddiaconaat (inclusief humanitaire hulpverlening) en ontwikkelingssamenwerking om zo armoede wereldwijd als onrecht aan de kaak te stellen en effectiever en efficiënter te bestrijden.*

Op basis van deze missie stelt de vereniging zich ten doel:

1. het bevorderen en tot stand brengen van overleg en samenwerking;
2. bezinning op gemeenschappelijke thema's en het innemen van gemeenschappelijke standpunten ten aanzien van deze thema's;
3. het behartigen van gemeenschappelijke belangen.

Prisma was en is betrokken bij een missie en visie traject in de ICCO-Alliantie om te komen tot een gemeenschappelijke missie en visie. Daardoor is in 2008 het besef gegroeid dat Prisma zelf de eigen missie nader wil bestuderen met de leden om te komen tot een missie en visie die beter weergeven wat Prisma en haar leden motiveert. Die missie en visie moeten doelstellingen formuleren die helder weergeven wat we met elkaar willen bereiken, zoals opgenomen in het jaarplan voor 2009.

1.2 Ontwikkelingen in 2008 op hoofdlijnen

Twee ontwikkelingen tekenden voor 2008 de gebeurtenissen in Prisma. Allereerst kwam Prisma in een interimfase door het vroegtijdige vertrek van de directeur en er volgde een herbezinning op de doelstelling en het functioneren van de vereniging. Ten tweede participeerde en acteerde Prisma n.a.v. de externe ontwikkelingen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en, dichter bij huis, in de ICCO-Alliantie.

Aan het begin van het jaar was de samenwerking en het samen spreken tussen de leden, en tussen leden en het stafbureau, niet op het niveau dat recht doet aan de doelstelling van een vereniging. Er werd een onderzoek uitgevoerd, onder leden en externe stakeholders, naar de positie van Prisma. De uitkomst hiervan gaf het bestuur inzicht om de nodige stappen te zetten om leden onderling, en leden en het stafbureau, nauwer aan elkaar te verbinden en de directie van het stafbureau zodanig te organiseren dat alle taken van de vereniging volwaardig uitgevoerd kunnen worden.

Vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd de beleidsdialoog gelanceerd, een traject met meerdere bijeenkomsten waarin het maatschappelijk middenveld zijn input kon geven voor het opstellen van het beleid voor het particuliere kanaal. Prisma heeft, evenals sommigen van haar leden, hierin actief geparticipeerd en informatie binnen de vereniging gedeeld. Er werd een nieuwe overlegstructuur geïnitieerd, het directeurenoverleg, waarin de directeuren beleidsontwikkelingen met elkaar doorspreken en richtingen voorstellen m.b.t. onder andere MFS 2. Daarnaast werd er in de ICCO-Alliantie, op basis van een onderzoek, geconcludeerd dat Alliantiepartners weliswaar goed samenwerken maar dat 'de ziel' van de Alliantie mist. Er werd de behoefte gevoeld om voor MFS 2 te komen tot een gezamenlijke visie en missie die uitdrukt wat ons bindt. Uit datzelfde onderzoek bleek ook dat de vorm van de Alliantie als te strak en bureaucratisch werd ervaren. Diverse nieuwe organisatievormen worden bestudeerd om dynamischer in te kunnen spelen op de ontwikkelingen in het werkveld.

Daarnaast is de uitvoering van MFS 1 in zijn tweede jaar en in volle gang; de uitdaging blijkt vooral om programmatisch werken contextspecifiek, vanuit ownership van de partners, met facilitatie vanuit het Noorden, gestalte te geven.

In 2008 gaf Prisma verder invulling en vorm aan de in 2006 tot stand gekomen samenwerking van de EZA, Kerk in Actie (KiA) en Prisma met EO Metterdaad/Nederland Helpt. In deze samenwerking fungeert Prisma als penvoerder. Het convenant liep officieel ten einde in augustus maar werd verlengd tot december in afwachting van de ondertekening van een nieuw convenant. Alle partijen hadden te kennen gegeven verder te willen samenwerken maar uit gezamenlijk overleg bleek dat het convenant

enige aanpassingen behoefde. Daarna zal het convenant begin 2009 ondertekend worden voor een periode van 3 jaar.

Vanuit de Bezinningssectie is een dag georganiseerd over de verhouding tussen woorden en daden in ons werk. Verder vond bezinning vooral plaats op het verenigingzijn en minder op inhoudelijke thema's. Uitkomst was dat voor Prisma twee handelingsperspectieven van essentieel belang zijn: dat van bezinning, lobby en beleidsontwikkeling aan de ene kant en dat van strategische financiering aan de andere kant. De lobbyactiviteiten hebben in het interimjaar wel doorgang gevonden en daarin zijn enkele successen geboekt.

2 Bestuursverslag

2.1 Bestuur

Het was bestuurlijk een intensief jaar. Het bestuur zag zich gesteld voor het vertrek van de directeur en het feit dat sommige leden hun onvrede uitspraken over de gang van zaken binnen de vereniging. Er vonden diepgaande gesprekken plaats met leden. Het bestuur besloot vervolgens tot een onderzoek naar de interne en externe positie van vereniging Prisma door Marinus Verweij. Het rapport Verweij en de bestuursreactie daarop boden openingen naar herstel in vertrouwen en constructieve samenwerking. Het Prisma van twee snelheden werd het Prisma van twee sporen of, beter gezegd, twee handelingsperspectieven die elkaar beïnvloeden en voeden: bezinning en strategische financiering. De directiestructuur werd aangepast waarbij de twee handelingsperspectieven voldoende geborgd zijn in de functieprofielen van de directie.

In september 2008 stelde het gehele bestuur zijn zetels ter beschikking. Eén van de aanbevelingen van het rapport Verweij was om meer directeuren in het bestuur op te nemen en het bestuur heeft die aanbeveling overgenomen. Dick Tillema, wiens zittingstijd tevens ten einde kwam, nam afscheid. Zo ook Bert van Bokhoven, die de taak van penningmeester jarenlang zeer nauwgezet vervuld heeft en Gert Nieuwenhuis, vicevoorzitter en vertrouwenspersoon voor de staf.

De nieuw benoemde bestuursleden zijn: Gert van Dijk, voorzitter, Ruud van Eijle penningmeester (directeur Dorcas Nederland), Gé Drayer, secretaris (secretaris Dep.CGK), Marnix Niemeijer, vertrouwenspersoon (directeur Tear) en Jan Lock (directeur Woord en Daad). Jan Lock is lid van de Prismadirectie als gedelegeerd bestuurder voor strategische financiering MFS 2.

2.2 Algemene Vergadering

De leden van Prisma vormen met elkaar de vereniging. Daarmee worden het beleid en de activiteiten door de leden bepaald in de Algemene Vergadering. Op haar beurt wordt de vereniging, Prisma, geacht om als vertegenwoordiger van de leden ook naar individuele leden toe het beleid uit te voeren. In dit opzicht is er ook sprake van een klantrelatie met de leden, waarbij Prisma streeft naar klanttevredenheid.

Het traject van herbezinning op het functioneren van de vereniging liet duidelijk zien dat de leden meerwaarde zien in Prisma voor de onderlinge ontmoeting en uitwisseling, de bezinning op inhoudelijke thema's en strategische financiering. Het jaar 2008 eindigde met hersteld vertrouwen en duidelijke inzet voor voortzetting van de samenwerking in de vereniging.

Door de uitzonderlijke situatie in de vereniging kwam de Algemene Vergadering zes keer bij elkaar. De AV stelde het jaarverslag en de jaarrekening 2007 vast. Belangrijke gesprekspunten waren verder de herbezinning, de profielschets voor de nieuwe algemeen directeur, de voorbereiding op het nieuwe beleidskader, de vaststelling van het operationele Jaarplan 2009 en de benoeming van de algemeen directeur Henk Jochemsen.

3 De vereniging

Prisma is een vereniging waarvan de leden de eigenaar zijn en waar het bestuur verantwoording moet afleggen van gevoerd beleid en voorstellen doet tot nieuw beleid in de Algemene Vergadering. Het bestuur heeft de uitvoerende taken van de vereniging gedelegeerd aan de directie van het stafbureau van de vereniging.

3.1 Leden van de vereniging

Prisma heeft 15 leden waarvan Operatie Mobilisatie Nederland het jongste lid is. Begin 2008 meldde OMN dat zij zelfstandig lid wilde worden van Prisma. Tot dan toe waren zij via OREON vertegenwoordigd in de vereniging. Na een aantal gesprekken en het overleggen van de nodige papieren kwam het bestuur tot een positief advies naar de AV, die dit advies overnam. Het lidmaatschap ging in per medio september. Een overzicht van alle leden is opgenomen in bijlage 1.

3.2 Directeurenoverleg

Vanaf augustus 2008 is het directeurenoverleg ingesteld om, in principe tweemaandelijks, (beleids)ontwikkelingen bij het Ministerie, de ICCO-Alliantie en het bredere OS-veld door te spreken en om daar als vereniging proactief op te kunnen acteren. Vanuit het DO worden beleidsrichtingen voorgesteld aan het bestuur ter besluitvorming voor de Algemene Vergadering. Het DO is ook instrumenteel in het versterken van onderling contact en het delen van informatie op directie niveau van de leden. Het DO kwam drie keer bij elkaar voor een reguliere vergadering en hield een heidag. Resultaten van die bijeenkomsten zijn de lessen en verbeterpunten uit MFS 1 en er zijn modellen voor MFS 2 besproken inclusief randvoorwaarden op verschillende niveaus. Tevens is er een keuze gemaakt voor een model die, afhankelijk van de keuze in de Alliantie en afhankelijk van het beleidskader van de minister, opties openhoudt voor optimale samenwerking en financiering.

3.3 Secties

Binnen Prisma zijn enkele secties actief. Secties hebben als functie beleidsvoorbereiding, uitwisseling, afstemming en op concrete terreinen ook samenwerking.

3.3.1 Bezinning

Eind januari 2008 vond een bezinningsdag plaats met als thema "Bouwen aan Gods koninkrijk – bezinningsdag over de verhouding tussen woorden en daden in zending en ontwikkelingssamenwerking." Op verschillende manieren dacht een grote groep van leden, belangstellenden en staf die dag na over de balans in ons werk in Noord, Oost en Zuid tussen woorden en daden.

Aan het thema familie en gezin werd eind 2008 een vervolg gegeven door betrokkenheid bij de voorbereiding van het World Congress of Families. Simon Polinder is hierbij betrokken om mede namens Prisma de zuidelijke inbreng sterker op de agenda te zetten. Henk Jochemsen zal spreker zijn tijdens het congres en zal ook de preconference in Nigeria bijwonen. Het plan voor de publicatie van een boek wordt meegenomen naar 2009.

Eind november vond een tweedaagse expertmeeting plaats over het thema Seksuele en Reproductieve Gezondheid. Samen met 7 partners uit 5 verschillende landen, de leden, staf van ICCO/Kerk in Actie en enkele externe genodigden (zoals MinBuZa) is hier intensief nagedacht over de uitdagingen die FBO's tegenkomen op het gebied van seksualiteit, gender en moedersterfte en wat hun en onze rol hierin is. De resultaten van deze inspirerende bijeenkomst worden verder meegenomen in beleidsontwikkeling en de Prisma-lobby op dit thema.

In het algemeen was de opkomst voor vergaderingen van de bezinningssectie erg beperkt en stond dat in niet relatie met het belang dat leden aan bezinning hechten volgens het rapport Verweij en uit eerdere klanttevredenheidsonderzoeken.

3.3.2 Institutionele Fondsen

De sectie Institutionele Fondsen (IF) kwam in 2008 vier keer bij elkaar. In de bijeenkomsten werd informatie uitgewisseld over de uitvoering van het MFS 1-programma en de aanloop naar MFS 2. Een van de zaken die daarbij besproken werd is de overgang van project uitvoering naar programma uitvoering. In 2008 is de aangekondigde audit op de Planning, Monitoring en Evaluatie (PME) capaciteit t.b.v. MFS 1 bij de leden uitgevoerd door Arno Louws. De resultaten zijn teruggekoppeld naar de leden via de IF-sectie en het Directeurenoverleg. De audit resultaten zijn door de leden als uitgangspunt geaccepteerd voor de vormgeving van PME in 2009.

De uitvoering en de verlenging van het EO Metterdaad convenant werden besproken. Prisma heeft de EO gevraagd zich te committeren aan een code of conduct voor het in beeld brengen van menselijk leed waarbij de menselijke waardigheid wordt gerespecteerd. De EO beraadt zich daarop met haar programmamakers.

Prisma heeft in samenwerking met de VU een voorstel ingediend bij het DPRN (Development Policy Review Network over "Family values under pressure: Culture and faith in relation to sexuality in an era of globalization. Informing policies and setting research priorities." Helaas werden we kort voor het eind van het jaar geïnformeerd dat het voorstel niet gehonoreerd wordt.

3.3.3 Lobby & Advocacy

De lobbysectie vergaderde in 2008 tweemaal en overlegde per e-mail. In de bijeenkomst in juli werden de kaders vastgesteld voor de Prisma-lobby rond de begroting Buitenlandse Zaken 2009. In de bijeenkomst in december werd een terugkoppeling gegeven vanuit Prisma over de verrichte activiteiten en bereikte resultaten in de lobby rond de rijksbegroting.

Lobbytraject nota minister Koenders 'Keuzes en kansen'

In het vroege voorjaar werd bekend dat het ministerie een nieuwe beleidsnotitie over SRGR en hiv & aids zou opstellen. Prisma legde contact met de verantwoordelijke beleidsdirectie en werd uitgenodigd om deel te nemen aan consultaties op het Ministerie. In samenwerking met Woord en Daad is hier concreet invulling aan gegeven door in juni een visiedocument op te stellen en aan het ministerie toe te zenden, met daarin elementen die volgens Prisma in een beleidsnotitie over dit thema thuishoren. Deze brief is toegelicht in een consultatie medio juli op het ministerie. Ook met Kamerleden hebben gesprekken plaatsgevonden in deze periode, om hen in te lichten over de Prisma-standpunten. In september is uitvoerig commentaar gegeven op de conceptversie van de beleidsnotitie. Thema's die met enig succes zijn ingebracht zijn, blijkens de uiteindelijke versie van de notitie die in november gepubliceerd werd: de positie van gehandicapten in het hiv & aids/SRGR-beleid, de rol van FBO's, inzetten op gedragsverandering, het belang van life skills-onderwijs en de beschikbaarheid van voorzieningen voor SRGR en hiv & aids in rurale gebieden.

Lobbytraject Begroting Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking 2009

Daags na Prinsjesdag heeft Prisma een persbericht uitgebracht met daarin een reactie op de begroting 2009 van minister Koenders. Vervolgens is een brief opgesteld voor alle Tweede Kamerfracties en zijn suggesties gedaan voor schriftelijke vragen over de begroting. De thema's waarvoor Prisma aandacht vroeg in de brief en de vragen waren: de rol van religie in ontwikkelingssamenwerking, de rol die NGO's spelen in fragiele staten, hiv & aids en SRGR, onderwijs, kwetsbare groepen (waaronder OVC's en gehandicapten) en voedselzekerheid. Naar aanleiding van de brief zijn gesprekken gevoerd met SGP en ChristenUnie. Parallel hieraan zocht Prisma de publiciteit door in het Reformatorisch Dagblad in debat te gaan met VVD-kamerlid Boekestijn over het nut van ontwikkelingssamenwerking en door in het Nederlands Dagblad een artikel te publiceren naar aanleiding van de evaluatie van het Nederlandse Afrikabeleid. Dit lobbytraject heeft een aantal positieve resultaten opgeleverd, op basis waarvan Prisma in 2009 de beleidsbeïnvloeding wil voortzetten:

- De steun aan kwetsbare kinderen wordt verhoogd van €5 miljoen naar €8 miljoen per jaar en krijgt een structureel karakter. Nederland zal zijn inzet coördineren met onder meer het Verenigd Koninkrijk.
- Nederland gaat bij de organisaties in de partnerlanden, die door Buitenlandse Zaken gesteund worden in hun inzet om geweld tegen vrouwen tegen te gaan, het belang van uitstapprogramma's voor prostituees nogmaals onder de aandacht brengen.

- De minister gaat onderzoeken hoe hij, in samenwerking met andere donorlanden, beter inzichtelijk kan maken in hoeverre de huidige ontwikkelingshulp ook aan gehandicapten ten goede komt.

Overige activiteiten

Prisma nam op 23 oktober deel aan een hoorzitting in de Tweede Kamer over de inzet voor kinderen die wees zijn geworden als gevolg van hiv & aids en op 31 oktober is deelgenomen aan een door de ChristenUnie Tweede Kamerfractie georganiseerd gesprek over de positie van het gezin in ontwikkelingslanden (n.a.v. de motie Voordewind over dit thema, die in 2007 werd aangenomen als gevolg van de Prisma-lobby in dat jaar). Op 28 november organiseerde Prisma gesprekken tussen geestelijke leiders uit Afrika en Azië en Kamerleden van de SP, het CDA en de SGP over de rol van kerken en geestelijke leiders bij het tegengaan van hiv & aids.

Twee activiteiten die op het grensvlak van lobby en bewustwording lagen, waren het verzorgen van een workshop, in samenwerking met Stop Aids Now, op de parlementaire conferentie over veilig moederschap op 27 november (georganiseerd door PvdA-Tweede Kamerlid Chantal Gill'ard) en de organisatie van een workshop (in samenwerking met Woord en Daad) op het jaarlijkse congres Soa*Hiv*Aids in de RAI te Amsterdam op Wereld Aids Dag. Laatstgenoemde workshop ging eveneens over de rol van kerken en geestelijke leiders in aidsbestrijding.

3.3.4. Sectie Noodhulp

De voorzitter van de sectie Noodhulp, Dick Tillema, heeft diverse malen contact gehad met de SHO (samenwerkende hulporganisaties) over de aanvraag voor lidmaatschap die Prisma had ingediend. Doordat de opzet van de SHO, na indiening van onze aanvraag, werd gewijzigd, heeft een antwoord lang op zich laten wachten. De informele toetsing van het SHO bestuur wees uit dat Prisma onvoldoende aan de criteria in de SHO statuten voldoet om toegelaten te worden als deelnemer. Prisma is een vereniging en de statuten bieden daarvoor geen ruimte. Prisma heeft vervolgens geen nieuwe aanvraag ingediend.

De organisaties in de sectie werkten bij de fondsenwerving en uitvoering al langer samen in clusters. Door verschuivingen binnen de clusters is één cluster opgeheven. Hiermee was er voor Prisma geen rol meer voor de coördinatie in het geval van een noodhulpsituatie. Het Prisma bestuur heeft daarom besloten de sectie op te heffen.

3.4 Communicatienetwerk

Begin 2008 is het Communicatieplan van Prisma opgesteld door de communicatiewerkgroep o.l.v. Leendert de Jong, en vervolgens geaccordeerd door het bestuur. Door het vertrek van de directeur en de heroriëntatie in de vereniging is besloten om de uitvoering van dit plan gedeeltelijk op te schorten. Afgesproken werd dat Gerko Last van lidorganisatie Red een Kind samen met een staf lid van Prisma trekkers zouden zijn van de communicatiewerkgroep.

Na de zomer werd door enkele leden van de communicatiewerkgroep een voorstel geschreven voor het instellen van het Prisma Communicatienetwerk. Dit voorstel werd door de Algemene Vergadering in september aangenomen. Dit netwerk streeft ernaar een plek te zijn voor advies, ontmoeting, kennisontwikkeling en ad hoc activiteiten op het terrein van communicatie op ledenniveau.

In oktober vond de eerste bijeenkomst van het netwerk plaats, waarbij niet alleen doorgesproken werd over het nieuw opgerichte netwerk, maar ook een workshop plaatsvond voor de communicatiemedewerkers over het onderwerp 'Hoe werk je aan bewustwording van je achterban, zonder een directe gerichtheid op fondswerving?'. Op deze bijeenkomst werd Gerko Last unaniem verkozen tot voorzitter voor 2 jaar. Ook werd uitgesproken dat de uitvoering van het Communicatieplan weer ter hand genomen zal worden.

De themawerkgroepen en secties van Prisma zijn op de hoogte gesteld van het communicatienetwerk en een lijst met aanspreekpunten m.b.t. communicatie is rondgestuurd. Verder vond al regelmatig mailcontact tussen de leden van het netwerk plaats, wat de communicatie tussen de leden, maar ook de communicatie naar buiten van Prisma als organisatie steeds meer ten goede komt.

3.5 Stafbureau

Begin 2008 vertrok directeur Leendert de Jong en nam Annemiek van de Kerk, programmamanager Onderwijs, voor de rest van het jaar een groot aantal van zijn taken waar als interimdirecteur. Omdat er behoefte was aan supervisie van de drie MFS-programma's werd besloten om per thema een coördinator te benoemen met één overall MFS-manager. De coördinator heeft een thema-inhoudelijke en een coördinerende rol voor de participerende leden en richting de ICCO-Alliantie. Reinier van Hoffen vervult de functie van programmamanager MFS en die van programmacoördinator voor hiv & aids. Per 1 juli trad Elly Urban in dienst als programmacoördinator Onderwijs waarmee Annemiek van de Kerk werd opgevolgd in die functie. Anke van Well nam de functie op zich van programmacoördinator Basisgezondheidszorg. Van juni tot december was Tineke Balk part time in tijdelijke dienst als secretaresse. Jan Lock is vanaf september als gedelegeerd bestuurder lid van de directie en voorzitter van het Directeurenoverleg. Beleidsmedewerker Onderwijs Henk Jonker bouwde vanaf juni zijn baan bij Prisma af door een geleidelijke overstap naar Stichting Timon. Per 31 december is hij volledig uit dienst getreden. Het ziekteverzuim in 2008 was 2,6%. Een totaaloverzicht van de staf in 2008 staat in bijlage 1.

3.5.1 Kwaliteit

Halverwege 2008 liep het eerste 3-jarige certificaat voor ISO 9001-2000 af. Daarom vond in mei de hercertificeringsaudit plaats. In de aanloop daar naar toe werden 2 interne audits gehouden. In de eerste werd gesproken over documenteren en registeren, in de tweede werd nader gekeken naar de behandeling van kwaliteitszaken door het Managementoverleg. Ook werd het kwaliteitshandboek waar nodig herzien.

De externe audit door Kiwa leverde enkele aandachtspunten op, maar er werden geen kritische tekortkomingen gevonden, waardoor het kwaliteitscertificaat met 3 jaar verlengd werd. N.a.v. de aandachtspunten uit de interne en externe audit werd de procedure voor de directiebeoordeling van het kwaliteitssysteem aangepast. Deze vond vanaf juni 2008 niet meer maandelijks op iedere MO-vergadering plaats, maar er werd een efficiëntere procedure vastgesteld, waarbij de directiebeoordeling voortaan 2 maal per jaar gedaan wordt door het MO.

De klanttevredenheidsgesprekken die gepland stonden voor eind 2008 zijn als zodanig niet uitgevoerd, omdat er op dat moment een bredere heroriëntatie in de vereniging liep. Eén van de onderdelen daarvan was dat er individuele gesprekken met alle leden gevoerd werden, waarin ook ruimte was om (on)tevredenheidspunten naar voren te brengen. De bevindingen hiervan zijn gerapporteerd in het rapport Verweij en zijn aanleiding geweest tot het invoeren van verbeteringen in de directiestructuur en de communicatie tussen leden en directie van Prisma, door het instellen van het directeurenoverleg.

4. Financieringen 2008

Prisma ontvangt voor haar leden via drie kanalen financiële middelen: EO Metterdaad, MFS en PSO. PSO is een onderdeel van het particuliere kanaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gericht op capaciteitsopbouw in het Zuiden. MFS-gelden zijn eveneens fondsen uit het particuliere kanaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, met als doelstelling om d.m.v. het noordelijke maatschappelijke middenveld en hun zuidelijke partners bij te dragen aan het bereiken van de Millennium Development Goals. Prisma werkt hiervoor met ICCO, Kerk in Actie, Edukans, Share People en Oikocredit samen in de zgn. ICCO-Alliantie, waarvan ICCO penvoerder is. Fondsen van EO Metterdaad zijn van een iets andere aard, die worden geworven via radio en televisie en komen van het Nederlandse publiek ten behoeve van specifieke projecten rondom een thema of land. De besteding van EO Metterdaad fondsen is niet alleen via Prisma leden, zoals dat bij de andere financieringen wel het geval is.

In 2008 is er een grote slag gemaakt in de afronding van de Blockgrant-financiering 2003 – 2006. Alle lidorganisaties die nog narratieve en/of financiële rapportage moesten aanleveren zijn benaderd. In totaal stonden er aan het begin van 2008 meer dan 200 projecten 'open'. Eind 2008 konden ongeveer 140 projecten worden afgerond. De overige 60 projecten zullen in 2009 afgerond worden, zodat de Blockgrant dan definitief afgesloten kan worden.

4.1 EO Metterdaad

EO Metterdaad heeft in 2006 een convenant getekend met Kerk in Actie, EZA en Prisma (KEP). Deze koepelorganisaties vertegenwoordigen een groot deel van de Nederlandse christelijke organisaties die actief zijn op het gebied van hulpverlening. Binnen deze samenwerking vervult Prisma de rol van penvoerder en de rol als vertegenwoordiger van haar leden. Prisma heeft als penvoerder van het KEP een uitgebreid jaarverslag geschreven. Dat verslag geldt als verantwoording richting de EO.

4.1.1. Coördinatie

In 2008 vergaderde het KEP 9 keer met de EO om de mediaprojecten voor te bereiden en financieringen aan projecten te accorderen. De rol van de penvoerder en Prisma vertegenwoordiger tijdens deze vergaderingen zijn in de loop van het jaar beter gescheiden. Een tweede staf lid heeft de rol van Prisma vertegenwoordiger op zich genomen, zodat beide rollen gewaarborgd konden worden. Een Prisma bestuurslid was betrokken bij de besprekingen voor de verlenging van het convenant. Om tot operationele afstemming te komen met de Prismaleden zijn er werkgroepvergaderingen gehouden en regelmatig schriftelijke updates verzonden.

De convenantbesprekingen werden teruggekoppeld met de sectie IF, het directeurenoverleg en de AV. De leden werden op deze manier beter betrokken bij de ontwikkelingen rondom EO Metterdaad.

Het eerste convenant is in juli 2008 met een half jaar verlengd om ruimte te geven voor het gesprek over een goede afstemming tussen de media-eisen aan het mediaproject en het aanbod vanuit de convenantpartners. Prisma heeft onder haar leden een evaluatie van het convenant gehouden en de aangedragen punten meegenomen in de nieuwe convenantbesprekingen. Tegen het einde van het jaar waren de besprekingen in een vergevorderd stadium. De intentie is uitgesproken om de huidige samenwerking voor een langere tijd te bestendigen omdat deze samenwerking duidelijk een toegevoegde waarde heeft.

4.1.2 Proces van indienen en toekennen van voorstellen

In het begin van het jaar gaf de EO aan meer te willen focussen op goede mediaprojecten, niet gekoppeld aan van te voren vastgestelde thema's. Op een constructieve wijze zijn gesprekken gevoerd om de inhoudelijke kwaliteit van projecten te waarborgen. Daarnaast is het vanuit het oogpunt van bewustwording nodig om bepaalde onderwerpen voor het voetlicht te brengen die minder mediageniek zijn. Er is een nieuw protocol opgesteld waarin de wijzigingen zijn opgenomen. Ook in 2008 heeft EO Metterdaad kunnen dienen als kanaal voor identiteitsgebonden hulpverlening en heeft het ondersteuning kunnen bieden aan de betrokken partnerorganisaties.

4.1.3 Resultaat Fondsenwerving

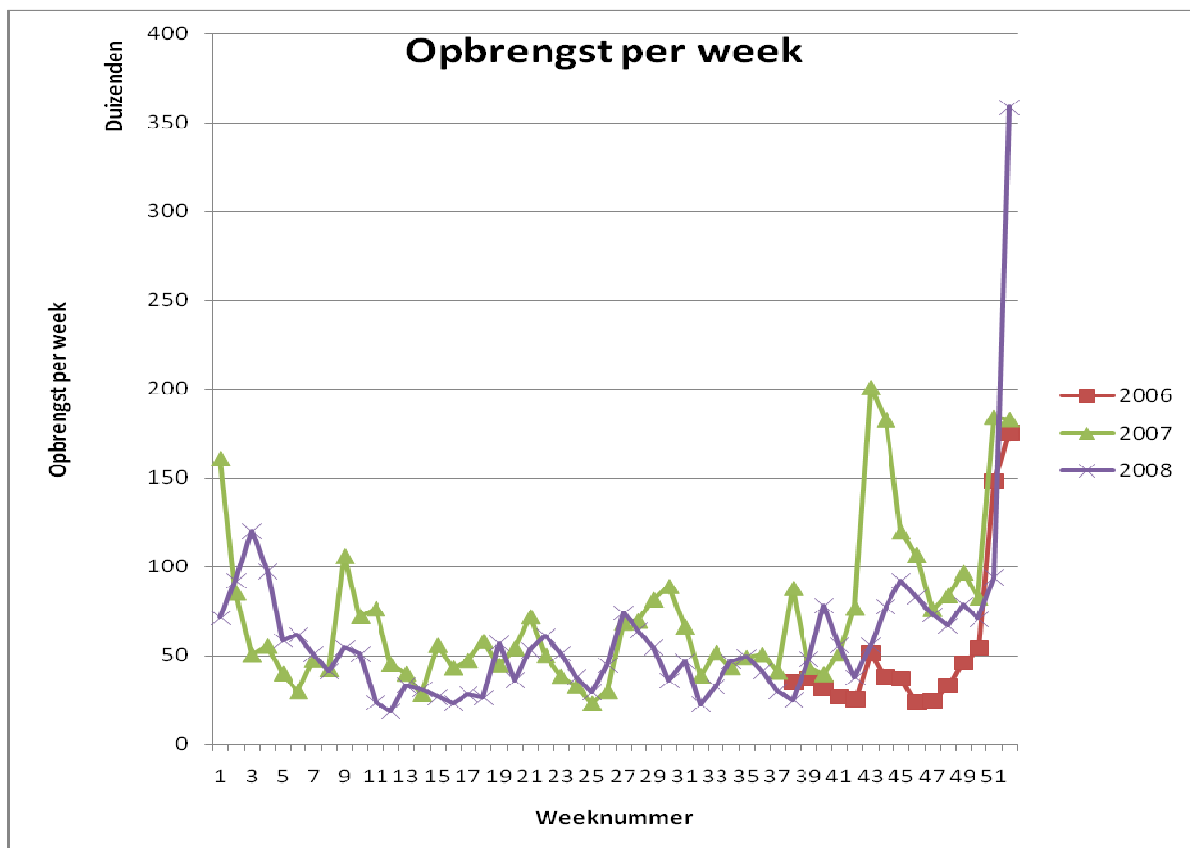
Per week zijn er 3 televisie-uitzendingen, op donderdagmiddag, zaterdagochtend (herhaling) en een samenvatting De EO heeft een onderzoek laten uitvoeren onder haar donateurs. Hieruit blijkt dat er een trouwe groep kijkers regelmatig geeft. In de meeste gevallen doordat een project aanspreekt en Metterdaad een betrouwbaar en christelijk imago heeft.

De EO heeft veel gedaan om in de Visie en op de website publiciteit aan het mediaproject te geven. De website van Prisma is momenteel niet geschikt om grotere aantallen projecten per thema te publiceren. De achterban had niet echt behoefte aan meer inhoudelijke informatie via een website over de gefinancierde projecten.

In 2008 was het resultaat van de fondsenwerving € 3.130.000. Dit was 17% lager dan in 2007. Dit is exclusief legaten die naar het Algemeen Fonds gaan. Er zijn meerdere factoren die leiden tot een lagere response op uitzendingen, bijvoorbeeld programma's op andere netten, weersomstandigheden of de mate waarin mensen geraakt worden door een reportage. Vooral het laatste heeft voortdurend de aandacht.

Grafiek 1 geeft de weekinkomsten weer van Metterdaad over het jaar. Traditioneel zijn de maanden waarbij meer mensen binnen voor de TV zitten beter voor de inkomsten. Aan het einde van het jaar werd wel een record weekinkomst gemeld: meer dan € 350.000.

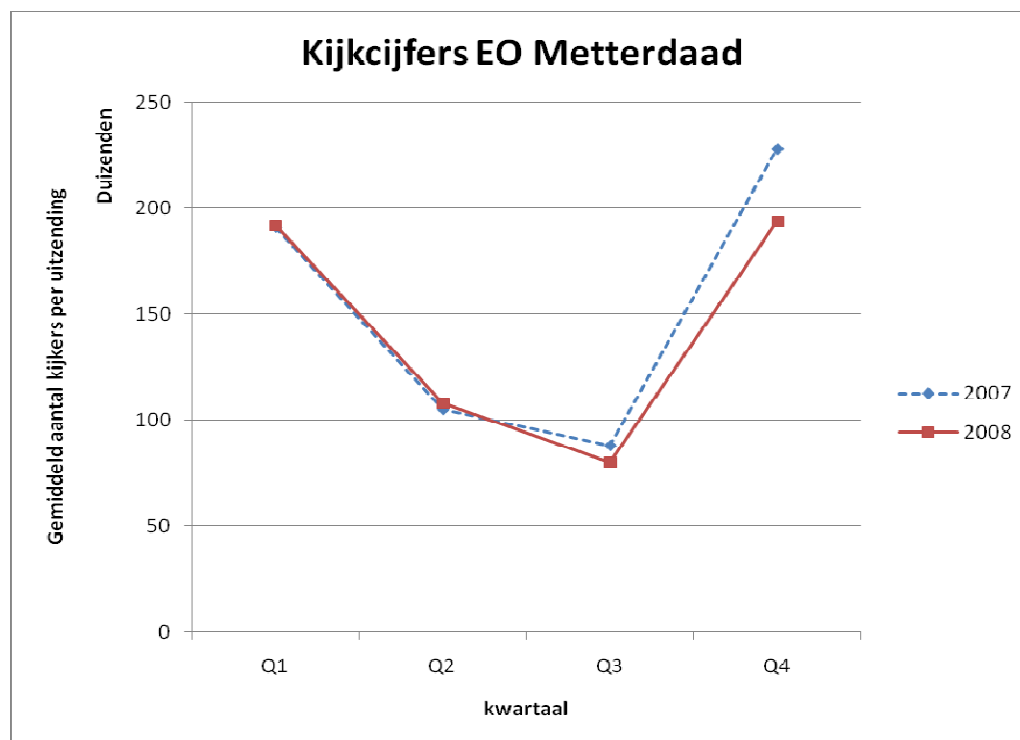
Dit jaar is de programmering twee keer doorbroken voor een noodhulpproject als gevolg van overstromingen in Haïti en India. Dit gaf veel minder respons dan een jaar eerder voor Bihar. In de loop van het jaar zijn er binnen de uitzendingen minder afwisselingen met de Helpende Hollander gekomen en is het Metterdaad-project aan het eind van de uitzending geplaatst.

Grafiek 1: Opbrengst per week

Het interpreteren van kijkcijfers is lastig. De Stichting KijkOnderzoek meet veel variabelen. Voor programmamakers is belangrijk welk kijktijdaandeel behaald wordt (welk percentage van het totaal aantal kijkers naar een programma kijkt) of hoe lang kijkers ingeschakeld blijven. Voor fondsenwerfers is het totaal aantal kijkers relevant. In grafiek 2 is het gemiddeld aantal kijkers per kwartaal voor 2008 vergeleken met 2007. Dit geldt alleen voor de donderdagmiddaguitzending. De herhaling op zaterdag

en de samenvatting na Nederland Zingt op zondag zijn niet meegenomen in deze grafiek. Voor het 3^e en 4^e kwartaal is een lichte daling waar te nemen. Ook in het kijktijdaandeel was een daling van 10 – 15% per kwartaal te zien.

Grafiek 2: Kijkcijfers EO Metterdaad

Prisma-leden hebben in 2008 relatief veel bijgedragen aan de TV-projecten. 6 van de 13 uitzendingen zijn door Prisma-leden aangeleverd, waarbij Kerk in Actie en de EZA ook meewerkten aan de uitzending over Israël. De uitzending over de onrusten in Kenia betrof slechts 1 uitzending, in plaats van de gebruikelijke 4 uitzendingen. In de zomerperiode werd het beeldmateriaal van een voorlichtingsfilm van ZOA gebruikt.

De Prisma-bijdrage aan radioprojecten bleef wat achter. Dit programma is vooral afhankelijk van de beschikbaarheid van Nederlandstalige veldwerkers die goed kunnen communiceren.

Een analyse laat zien dat de gemiddelde inkomsten op de mediaprojecten van Prisma 25% boven het gemiddelde liggen. Dit heeft onder andere te maken met de bijdrage aan noodhulpprojecten en twee decemberprojecten. De opbrengsten op de radioprojecten lagen iets hoger dan gemiddeld.

4.1.4 Toekenning van financieringen

Middels de fondsen die beschikbaar kwamen, konden meer financieringen toegekend worden dan in 2007. De inkomsten zoals in een eerdere paragraaf worden genoemd, komen in principe 3 maanden na de laatste uitzending beschikbaar. Daarnaast moesten in een aantal gevallen de projectvoorstellen geactualiseerd worden, vanwege de tijd tussen eerste indiening en het beschikbaar komen van fondsen.

Koepel-organisaties	2007				2008			
	Project financiering	AKV Prisma	AKV derden	Totaal	Project financiering	AKV Prisma	AKV derden	Totaal
Kerk in Actie	1.096.226	23.083	34.617	1.153.926	1.050.285	12.403	42.875	1.105.563
EZA	1.098.444	21.895	32.839	1.153.178	1.244.777	16.712	51.880	1.313.369
Prisma	1.247.551	26.267	39.395	1.313.213	1.147.491	24.156	36.240	1.207.887
EO	260.441	8.955	4.753	274.149	509.555	13.474	12.557	535.586
Eindtotaal	3.702.662	80.200	111.604	3.894.466	3.952.108	66.745	143.552	4.162.405

Tabel 1: Besteding van Metterdaad-fondsen naar boekjaar, kostensoort en koepelorganisatie

Binnen het convenant wordt gestreefd naar een verdeling van 30-30-30-10 over Kerk in Actie, EZA, Prisma en de EO. Noodhulpprojecten zijn van deze verdeling uitgesloten. Uit Tabel 1 blijkt dat EZA relatief meer fondsen heeft gekregen voor haar reguliere projecten en Prisma voor de noodhulpprojecten. Uit tabel 2 wordt het duidelijk dat Prisma in verhouding meer fondsen krijgt op de mediaprojecten dan op de meeliftprojecten. Het gaat hier om TV-uitzendingen omdat de opbrengst van de radioprojecten lager zijn en volledig aan het radioproject besteed worden.

Koepelorganisaties	Reguliere projecten			Noodhulp projecten			Totaal		
	2007	2008	Totaal	2007	2008	Totaal	2007	2008	Totaal
Kerk in Actie	26	31	28	46	12	28	30	27	28
EZA	37	29	33	0	40	22	30	32	31
Prisma	31	24	28	44	48	46	34	29	31
EO	6	16	12	10	0	5	7	13	10

Tabel 2: Verdeling van projectfinanciering in %

De mogelijkheid goede mediaprojecten te kunnen aanleveren heeft altijd voorop gestaan. Daarom gelden er geen afspraken over een onderlinge verdeling tussen Prismaleden. Omdat we zouden kunnen rekenen op 3 mediaprojecten die over het algemeen ook veel fondsen kunnen besteden, is deze verdeling dan ook niet mogelijk. In bijlage 2 is een tabel opgenomen met daarin de toekenning van fondsen aan Prisma-leden.

4.1.5 Conclusie

2008 was een jaar waarin het zoeken naar een betere manier van samenwerken is uitgewerkt in een nieuw convenant. Uiteindelijk kan gesteld worden dat dit proces geresulteerd heeft in een systeem dat vertrouwen geeft, een betere selectie van mediaprojecten biedt, en ook een verminderde werkdruk voor alle betrokkenen oplevert.

Dat de inkomsten in 2008 met 17% achterbleven ten opzichte van het jaar ervoor is veroorzaakt door een combinatie van factoren en niet eenduidig te herleiden tot de kwaliteit van het mediaproject. Voor samenwerking is solidariteit nodig. Prisma heeft in 2008 minder kunnen delen in de EO Metterdaad opbrengsten. De participatie in noodhulpprojecten compenseert dit deels. Prismaleden waren goed vertegenwoordigd bij de TV projecten en minder bij de radioprojecten.

4.2 MFS Algemeen

Sinds 2007 ontvangt Prisma fondsen uit het MedeFinancieringsStelsel (MFS) van MinBuZa door samenwerking in de ICCO-Alliantie. Deze financieringsronde loopt van 2007 tot 2011. Prisma werkt in de Alliantie samen op drie thema's:

- basisgezondheidszorg, waarvoor Prisma trekker is, in samenwerking met ICCO
- hiv & aids in samenwerking met ICCO en Kerk in Actie
- onderwijs in samenwerking met ICCO, Kerk in Actie en Edukans.

Deelnemende lidorganisaties op MFS-thema's:

Onderwijs	Hiv & aids	Basisgezondheidszorg
Red een Kind	Dep. Hulpverlening in Bijzondere Noden Ger.Gem.	Dark & Light Blind Care
Kom over en help	Dep. Diaconaat CGK	De Verre Naasten
Oikonomos Foundation	Dorcas	Dorcas
World Servants	De Verre Naasten	LEPRazending
ZOA Vluchtelingenzorg	GZB	Tear
Wycliffe (vanaf eind 2008)	Oikonomos Foundation	Woord en Daad
	Red een Kind	World Servants
	Tear	
	Trans World Radio	
	Woord en Daad	

Tabel 3: Deelnemende lidorganisaties op MFS-thema's

Organisatie van het werk

Binnen Prisma functioneren voor elk van de thema's werkgroepen van deelnemende leden en Prismastaf. Deze themawerkgroepen komen maandelijks samen om operationele en administratieve zaken te bespreken en om d.m.v. thema-inhoudelijke leersessies de eigen capaciteit, kwaliteit en professionaliteit te versterken. Voor de uitvoering van de MFS-financiering is er binnen Prisma een handboek opgesteld t.b.v. de leden. Er zijn in 2008 drie updates geweest van het administratief handboek. Die zijn verspreid via het extranet waarop altijd de laatste versie te vinden is. In dit handboek is alle documentatie met betrekking tot MFS geïntegreerd. In de kantlijn zijn documenten opgenomen naar achterliggende richtlijnen vanuit ICCO en het ministerie.

In 2008 is een evaluatie uitgezet over de werkvorm van de themawerkgroepen en leersessies die binnen Prisma worden gebruikt. Met de uitkomsten daarvan zal de inrichting van het werk in 2009 worden bijgesteld. De verwachting is dat er sterker op landen zal worden ingezet.

PME-audit

In 2008 is de aangekondigde audit op de Planning, Monitoring en Evaluatie-capaciteit (PME) t.b.v. MFS 1 bij de leden uitgevoerd door Arno Louws. De auditresultaten zijn door de leden als uitgangspunt geaccepteerd voor de vormgeving van PME in 2009. Hierdoor is het voor bijna alle deelnemende leden mogelijk om in 2009 goedkeuring te ontvangen op basis van een jaarplan. Voor een enkele lidorganisatie is een extra audit gepland in 2009 om vast te stellen of het PME-systeem van voldoende kwaliteit is omdat het ten tijde van de audit op de rails werd gezet. Drie leden zullen ook in 2009 individuele projectvoorstellen in blijven dienen. Het gaat daarbij in totaal om een tiental projecten.

Richtlijnen voor jaarplannen zijn opgesteld en aan de hand daarvan zijn jaarplannen ingestuurd door de leden, met daarbij een portfolio-overzicht per thema waarin men participeert. Ook is er een cashflowformat geïntroduceerd op basis waarvan overmakingen naar de lidorganisaties zullen gaan plaatsvinden. Er is een procedure rond de goedkeuring van jaarplannen opgesteld. De verwachting is dat het goedkeuringsproces in het eerste kwartaal van 2009 kan worden afgerond.

Door deze omslag van een projectgerichte goedkeuring naar een goedkeuring van jaarplannen is er een goede stap gezet in de richting van betere programmatische afstemming onderling. De jaarplannen zullen met elkaar gedeeld worden.

Voortgang met het programmatisch werken

Programmatisch werken (PW) is een manier van werken waarbij vanuit een verwachte meerwaarde samengewerkt wordt met meerdere actoren en stakeholders op verschillende niveau's, ten behoeve van een programma met één of meerdere interventiestrategieën. Er wordt waar mogelijk aangesloten bij bestaande samenwerkingsverbanden. Prisma heeft onder haar leden een inventarisatie uitgevoerd op basis van 5 vormen van programmatisch werken:

- 1) PW in de Alliantie, waarbij (partners van) andere Alliantiepartners (Edukans, ICCO, Kerk in Actie) zijn betrokken
- 2) PW binnen Prisma, waarbij intensiever afstemming tot stand is gebracht of wordt gezocht tussen partners van verschillende Prisma-leden over gezamenlijke programmaontwikkeling in een bepaald land of op subthema's.
- 3) PW binnen de eigen organisatie, waarbij met een aantal andere actoren een gezamenlijk programma wordt gedefinieerd met programmadoelstellingen die het individuele partnerniveau overstijgen.
- 4) Potentie tot PW aanwezig: meerdere partners en/of andere actoren werken nog onafhankelijk van elkaar op hetzelfde thema en zouden meerwaarde bereiken door gezamenlijk programmadoelstellingen te ontwikkelen.
- 5) PW niet mogelijk/gewenst. Dit kan zijn vanwege de fase van ontwikkeling waarin de partnerorganisatie zich bevindt of omdat de interventie te specifiek of te regiogebonden is om tot gezamenlijke programmering te kunnen komen met andere organisaties.

Waar samenwerking beperkt blijft tot noordelijke organisaties spreken we niet over programmatisch werken. Een groot deel van de leden werkt al programmatisch en zoekt aansluiting bij lokale samenwerkingsverbanden. Daarbij komen niet noodzakelijkerwijs andere Prisma-partners of Alliantiepartners in beeld. Dit is met name het gevolg van een nog steeds vrij versnipperde portfolio van projecten die bij Prisma zijn ingediend, ondanks het werken in focuslanden. Deze projecten maken vaak wel deel uit van bredere strategische samenwerkingsverbanden en interventiestrategieën en kunnen op zichzelf vaak wel worden gekarakteriseerd als programmatisch in aanpak.

Financieringen in 2008 per land en thema

In onderstaande tabel zijn de volumes per land weergegeven. De volumes zijn gerangschikt op totaalvolume per land. Met een lichte grijstint is aangegeven in welke landen en op welke thema's Prisma actief heeft bijgedragen aan programmatisch werken. In andere landen worden er soms ook programma's ontwikkeld, maar dat ligt dan in eigen beheer bij de leden of alliantiepartners. Het programma bestaat niet altijd uit alle financieringen die in het betreffende land zijn afgesloten, maar is soms een toenemende samenwerking op het gebied van uitwisseling en beleidsvorming. Participerende organisaties nemen in die trajecten wel hun kennis en ervaring vanuit de projecten mee.

Land	OND	BGZ	HIV	Eindtotaal
India	€ 917.025	€ 995.409	€ 808.524	€ 2.720.958
Thailand	€ 1.294.286			€ 1.294.286
Oeganda	€ 382.057	€ 263.475	€ 249.372	€ 894.904
Zuid Afrika			€ 875.634	€ 875.634
Sudan	€ 393.880	€ 352.225	€ 95.000	€ 841.105
Ethiopië	€ 239.317	€ 72.238	€ 432.165	€ 743.720
Indonesië	€ 699.553	€ 38.471		€ 738.024
Kenia		€ 24.000	€ 578.750	€ 602.750
Haïti		€ 516.216	€ 57.774	€ 573.990
Malawi	€ 311.650		€ 224.564	€ 536.214
Ghana	€ 389.515	€ 86.440	€ 59.555	€ 535.510
Bangladesh		€ 381.838	€ 132.513	€ 514.351
Liberia	€ 476.625			€ 476.625
Nigeria	€ 153.365		€ 287.422	€ 440.787
Zimbabwe	€ 37.693		€ 335.665	€ 373.358
Colombia		€ 317.255		€ 317.255
Burkina Faso		€ 99.773	€ 210.009	€ 309.782
Cambodja		€ 173.724	€ 96.000	€ 269.724
Sub Sahara Afrika			€ 269.502	€ 269.502
DR Congo	€ 30.000	€ 110.000	€ 127.219	€ 267.219
Afghanistan		€ 236.162		€ 236.162
Tanzania		€ 138.010	€ 47.804	€ 185.814
Guatemala		€ 165.973		€ 165.973
Lesotho			€ 137.336	€ 137.336
Nepal		€ 76.114	€ 60.000	€ 136.114
Albanië	€ 136.000			€ 136.000
Dom. Rep.		€ 88.700	€ 46.700	€ 135.400
Zambia	€ 35.249	€ 20.703	€ 38.929	€ 94.881
Brazilië			€ 85.000	€ 85.000
Mozambique		€ 28.237	€ 39.683	€ 67.920
Albanië		€ 63.040		€ 63.040
Pakistan		€ 59.460		€ 59.460
Ivoorkust			€ 50.000	€ 50.000
Sri Lanka			€ 43.940	€ 43.940
Bolivia			€ 16.500	€ 16.500
Oekraïne		€ 16.233	€ -	€ 16.233
Eindtotaal	€ 5.496.215	€ 4.323.696	€ 5.405.560	€ 15.225.471

Tabel 4: Financieringen in 2008 per land en thema

Verscheidende medewerkers van de Alliantieleiden hebben deelgenomen aan het leertraject Programmatisch Werken, georganiseerd door ICCO. Anderen nemen deel aan regelmatige uitwisseling van de ervaringen met PW binnen de Alliantie, onder andere in landenoverleggen. Mede door discussies binnen en tussen Alliantieleiden hebben medewerkers een duidelijker beeld ontwikkeld van de mogelijkheden van programmatisch werken. De nadruk is meer komen te liggen op maatwerk en flexibele manieren van uitvoering, passend bij een specifieke context.

Er bestaat een zekere mate van spanning tussen het stimuleren van autonome zuidelijke processen en de begeleiding/aansturing vanuit de Alliantiepartners in Nederland.

Het blijft een uitdaging om het momentum in de processen te behouden. Het motto is om klein te beginnen en zorg te dragen voor ownership. Dit kan geleidelijk aan uitgebouwd worden en op de langere termijn vorm krijgen in een programma. Als te groots wordt ingezet gaat dit ten koste van het ownership en gaan processen een eigen leven leiden.

Pro en CoDe

Bij Alliantiepartner ICCO ligt het CoDe-traject (co-responsibility en decentralisatie) in het verlengde van Programmatisch Werken. Om goed te kunnen inschatten welke consequenties dit heeft voor de samenwerking binnen de Alliantie woonde Prisma in het voorjaar de installatie van de Regionale Raad in Zuid-Azië bij, een van de vier pilotregio's waar deze raden in 2008 zijn opgezet. Gegeven de samenstelling van deze raad waren vooral professionaliteit, kennis van de regio en kwaliteit van het netwerk belangrijke selectiecriteria. Een regionale werkorganisatie zal de regionale raden faciliteren en speelt een rol bij de uitvoering van de programma's.

Voorlopige conclusies

Ownership van partners in het programmatisch werken is cruciaal, vooral als het gaat om de vertaalslag van een consultatie naar (de meerwaarde van) gezamenlijke doelstellingen.

De volgende lessen zijn geleerd:

- Het programmatisch werken is binnen ICCO integraal onderdeel van het ProCoDe proces met de uitwerking dat programma's ingebed zullen worden in de gedecentraliseerde structuur van ICCO.
- Programma-ontwikkeling is een ingrijpend proces. Zorgvuldigheid is geboden. Er zal veel energie in moeten worden gestoken om partners vertrouwen te geven en hun prioriteiten boven tafel te krijgen. Onze eigen prioriteiten kunnen daarbij nogal eens in de weg staan.
- Questionnaires met consultaties of andere vormen van gezamenlijke contextanalyse leiden tot betrokkenheid omdat je gezamenlijk ergens naartoe werkt.

Partnerorganisaties, interventiestrategieën en doelgroepen

De implementatie van de programma's gebeurt door verschillende organisaties aan het eind van de keten. De variëteit aan implementerende organisaties laat ook iets zien van de typische insteek die Prisma-leden kiezen in het implementeren van de programma's op de verschillende thema's. Onderstaande tabel geeft daar een overzicht van.

Financieringen in 2008 per type organisatie en thema

De drie typen van organisaties die een hoofdrol spelen in de implementatie van de programma's zijn kerkelijke organisaties, NGOs en dienstverlenende organisaties (klinieken, scholen, etc.). Het onderscheid tussen de verschillende typen organisaties is niet altijd even duidelijk aan te geven. Veel kerkelijke organisaties hebben de rol van netwerk of koepelorganisatie. Verder zullen veel NGO's geld weer doorsluizen naar CBO's, omdat die vaak niet de capaciteit hebben om zelfstandig contracten aan te gaan met lidorganisaties van Prisma.

Type organisatie	Thema			Eindtotaal
	OND	BGZ	HIV	
CBO (community-based organisation)			€ 362.105	€ 362.105
Church	€ 958.602	€ 239.940	€ 1.142.086	€ 2.340.628
Intermediary organisation		€ 255.252		€ 255.252
Media		€ 116.000	€ 90.000	€ 206.000
NGO (national NGO)	€ 2.110.479		€ 2.692.936	€ 4.803.415
Non-governmental service provider (healthcare/education/business/lobby)		€ 3.329.176	€ 579.095	€ 3.908.271
Research/education/training institute		€ 59.460	€ 91.055	€ 150.515
Umbrella/network organisation		€ 323.868	€ 178.781	€ 502.649
INGO (international NGO)	€ 2.427.134		€ 269.502	€ 2.696.636
Eindtotaal	€ 5.496.215	€ 4.323.696	€ 5.405.560	€ 15.225.471

Tabel 5: Financieringen in 2008 per type organisatie en thema

Financieringen in 2008 per interventiestrategie en doelgroep

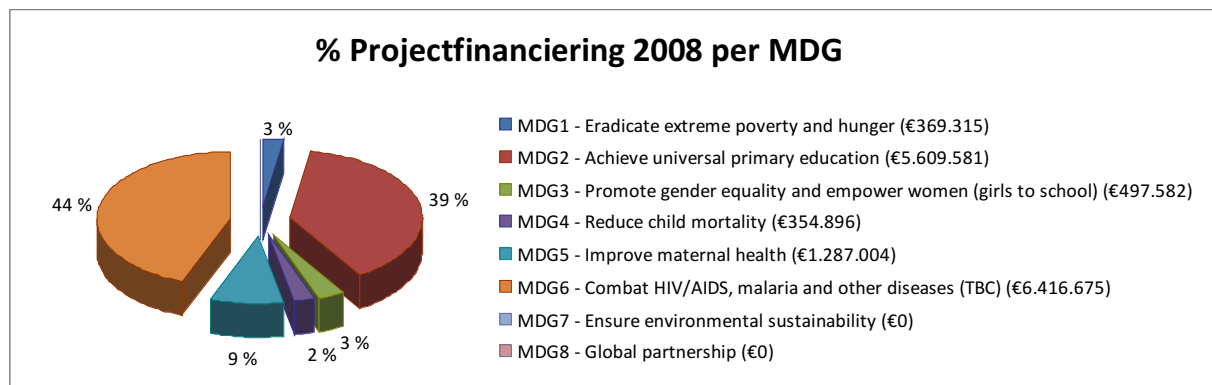
Naast de typen partnerorganisaties is ook de keuze van de interventiestrategie van belang. De interventiestrategieën die in het bedrijfsplan van de Alliantie worden onderscheiden zijn directe armoedebestrijding (DAB), maatschappij opbouw (MO) en beleidsbeïnvloeding (BB). De programma's geven over het algemeen aandacht voor elk van deze strategieën. Dit is ook te zien in de ingeschatte verdeling naar middelen per interventiestrategie. Die wijkt niet veel af van vorig jaar en laat zien dat Prisma-leden en hun partners vooral inzetten op directe armoedebestrijding. Verder is grofweg aangegeven voor welke doelgroepen middelen worden aangewend.

Doelgroep	DAB	MO	BB	Totaal
Forced migrants	€ 1.821.232	€ 817.236	€ 239.862	€ 2.878.329
People Living With HIV&Aids	€ 1.743.901	€ 801.120	€ 260.110	€ 2.805.130
Ethnic minorities / disadvantaged	€ 1.742.495	€ 680.838	€ 314.995	€ 2.738.327
Children (incl. orphans)	€ 1.652.215	€ 455.176	€ 200.040	€ 2.307.430
Handicapped	€ 697.937	€ 317.854	€ 155.499	€ 1.171.290
Youth	€ 615.505	€ 246.599	€ 63.529	€ 925.634
Women's rights and gender equality	€ 484.180	€ 251.446	€ 83.328	€ 818.955
geen	€ 437.654	€ 292.792	€ 69.312	€ 799.758
Producers/farmers/fisherfolks	€ 384.746	€ 199.655	€ 73.937	€ 658.338
Migrants	€ 67.368	€ 36.684	€ 18.228	€ 122.280
Eindtotaal	€ 9.647.232	€ 4.099.401	€ 1.478.838	€ 15.225.471

63% 27% 10%

Tabel 6: Financieringen in 2008 per interventiestrategie en doelgroep

MFS financiering dient bij te dragen aan het bereiken van de Millennium Development Goals. De civil society wordt uitgedaagd om inzichtelijk te maken aan de hand van indicatoren welke bijdrage ze levert aan het bereiken van deze doelen. Daarom is er ook een toerekening gemaakt van middelen aan MDG's, die hieronder is weergegeven in figuur en tabel.

Grafiek 3: Percentage projectfinanciering 2008 per Millennium Development Goal (MDG)

4.2.1 Deelprogramma Onderwijs

Beschrijving van het deelprogramma/introductie

De Alliantieleden Edukans, ICCO & Kerk in Actie en Prisma voeren gezamenlijk het deelprogramma Onderwijs uit, onder coördinatorschap van Edukans. Dit programma streeft binnen de 'Education For All' doelstellingen, waarin de Millenniumdoelen 2 en 3 begrepen zijn, de volgende doelen na voor basic education:

1. toegang tot kwaliteitsonderwijs voor de laatste tien tot twintig procent van de kinderen die buiten de boot blijven vallen.
2. afname van de hoge drop-out, met name bij meisjes.
3. meer relevantie en kwaliteit van basisonderwijs, inclusief basis beroepsonderwijs.

Voor het bereiken van de doelen worden drie interventiestrategieën gebruikt: duurzame armoedebestrijding, maatschappijopbouw en beleidsbeïnvloeding. Er wordt vooral gewerkt (60 – 70%

van de financiering) aan lokale oplossingen om de 'Education for All' doelstellingen te realiseren, waarbij de volgende thema's bijzondere aandacht krijgen:

- a) onderwijs en werk
- b) onderwijs en hiv & aids
- c) onderwijs in (post)conflict situaties
- d) onderwijs voor gemarginaliseerde volken
- e) alfabetisering voor jongeren en volwassenen.

Het onderwijsprogramma werkt aan de ontwikkeling en uitvoering van programma's in 17 landen/regio's waarvan Prismaleden in 10 landen werken.

Edukans, ICCO & Kerk in Actie en Prisma werken ook samen binnen het Educaids-netwerk, waarbij verder ICS, ADRA Nederland en zuidelijke partners in Ethiopië, Kenia, Oeganda en Malawi betrokken zijn. Educaids streeft enerzijds naar een effectieve hivpreventie door onderwijs, en anderzijds naar het verminderen van de impact van hiv op het onderwijs zelf.

Successen en uitdagingen

Om de voortgang van het onderwijsprogramma in 2008 te illustreren halen we enkele voorbeelden naar voren van behaalde successen en bestaande uitdagingen.

Voorbeeld van een succes

In **Noord-Ghana** is een programma in ontwikkeling, waaraan 7 partners van World Servants, Oikonomos en Wycliffe deelnemen. Tijdens workshops en uitwisselingsbezoeken hebben partners elkaar beter leren kennen, heeft uitwisseling plaatsgevonden over de eigen doelstellingen en werkwijze en is gesproken over de inhoud van en mogelijkheden voor programmatisch werken. Er is een mapping uitgevoerd en de zeven partners hebben gezamenlijk een probleemanalyse gemaakt. Op basis van deze verkenningen heeft de programmagroep uiteindelijk gezamenlijke doelstellingen geformuleerd. Hierbij is een taskforce opgericht vanuit de 7 organisaties en is een tijdelijke coördinator aangesteld. In 2009 zal de uitvoering van start gaan. Binnen het hoofddoel 'Access to quality education for all' wordt samengewerkt op 3 thema's: capaciteitsopbouw, lobby & advocacy en innovatieve projecten.

Voorbeelden van uitdagingen

In **Malawi** is een onderwijsprogramma in uitvoering genomen waaraan drie partners in Malawi deelnemen. Het programmaplan is in 2007 vastgesteld, na een veelbelovende werkconferentie in Malawi. De uitvoering verliep in 2008 echter uiterst moeizaam. De samenhang tussen de verschillende partners en hun werkwijze is niet tot stand gekomen. Overigens worden in de uitvoering van delen van het programma, zoals de samenwerking tussen CCAP en World Servants wel goede resultaten behaald.

Casus resultaten in Noord-Soedan (Darfur)

Doel van het onderwijsproject 'Backward Never' in Soedan is het bieden van kwaliteitsonderwijs aan kinderen in Darfur. Deze kinderen leven in een zeer fragiele situatie, beheerst door oorlog en onveiligheid. Juist in deze context is het van groot belang dat kinderen naar school kunnen gaan. Het project richt zich op ontheemde kinderen in vluchtelingenkampen en de omliggende gebieden.

In de jaren 2007 en de eerste helft van 2008 zijn de volgende resultaten behaald:

- 19.926 kinderen volgden basisonderwijs, 20 scholen werden gebouwd (met inzet van de ouders bij de bouw), 24 scholen werden uitgerust met onderwijsmaterialen
- 2.833 jonge kinderen volgden kleuteronderwijs, 15 kleuterscholen werden gebouwd, 2.953 kleuters ontvingen speelmaterialen.
- Rondom 20 scholen werden jeugdclubs opgericht die buitenschoolse activiteiten organiseerden op het gebied van sport, hygiëne en gezondheid. Deze clubs organiseerden via drama en theater ook bewustwordingsactiviteiten op het gebied van onderwijsdeelname, gender, hiv & aids en vredesopbouw. 1500 kinderen/jongeren deden actief aan deze activiteiten mee, een kleine 20.000 kinderen werden bereikt.
- De deelname van meisjes aan de hogere klassen van het basisonderwijs steeg tot boven de geplande 20%.
- Binnen de scholen werden oudercomités opgericht. Deze comités waren nauw betrokken bij de organisatie van het onderwijs, bouw van scholen, verdeling van leermaterialen en de activiteiten van de jeugdclubs. 2 comités werden getraind.
- 25 leerkrachten (vrijwilligers) werden getraind en 25 stafleden van het Ministerie van onderwijs volgden

- een training.
- Na lobby werden 100 vrijwillige leerkrachten, die eerder in dit programma waren getraind, aangesteld als leerkracht in overheidsdienst.
- Samenwerking kwam tot stand met UNICEF en enkele lokale NGO's.

Samengevat kunnen de resultaten op het gebied van Directe Armoedebestrijding zeer goed genoemd worden. Op het gebied van maatschappijopbouw (training van oudercomités, training van leerkrachten, met als doel dat deze mensen zelf verantwoordelijkheid dragen voor de organisatie van het onderwijs) en lobby wordt de aanpak in 2009 geïntensiveerd. Dit geldt ook voor de samenwerking met andere NGO's.

Prisma neemt deel aan het **Educaids**-netwerk. In 2008 is een mid term review gehouden van het functioneren van dit netwerk en de behaalde resultaten. Positief is de waardering voor de behaalde resultaten in enkele landen waar vanuit Educaids-activiteiten zijn geïnitieerd. Tegelijkertijd is vastgesteld dat de activiteiten te weinig zijn gekoppeld aan de Alliantie-onderwijsprogramma's en programma's van andere Educaids-leden. Voor 2009 is dan ook de uitdaging die link beter tot stand te brengen, Educaids-activiteiten meer vraaggestuurd in te zetten en beter samen te werken met Alliantieleden, Prisma-leden en programmamedewerkers/relatiebeheerders. Voor Prisma geldt deze uitdaging in het bijzonder, omdat geconstateerd is dat bij de Educaids-activiteiten in 2007 en 2008 slechts enkele partners van Prisma-leden betrokken waren. Op basis van de mid-term-review zijn afspraken gemaakt over structuur (samenstelling/rolverdeling Stuurgroep) en werkwijze (meer betrokkenheid programmamedewerkers, meer vraaggestuurd) en over een versterkte aansluiting van Educaids bij onderwijsprogramma's.

Stand van zaken en voortgang programma's¹

Vooruitgang is vooral geboekt op het vlak van kennis, inzicht, uitwisseling van ervaringen, zowel in Nederland als in de landen waar het onderwijsprogramma wordt uitgevoerd. Meer resultaat kan nog behaald worden in de daadwerkelijke uitvoering van programma's in het zuiden. Om samenwerking, uitwisseling en gezamenlijk leren te bevorderen werden in Alliantieverband tweemaandelijks leersessies georganiseerd. De themawerkgroep onderwijs van Prisma kwam in 2008 vier keer bij elkaar. In bijlage 8 staat een overzicht van alle gefinancierde interventies.

Samenwerking met kennisplatforms / anderen

- Prisma en leden van Prisma namen actief deel aan het *Kennisforum 'Basic Education'* met bijbehorende werkgroepen. Naast de reguliere werkgroepbijeenkomsten werd een gezamenlijke discussiemiddag gehouden over het rapport *Dijsselbloem* (evaluatie onderwijsvernieuwingen in Nederland) en de relevantie daarvan voor OS.
- Prisma is lid van de Stuurgroep Educaids, waarin naast de andere leden van de ICCO-Alliantie ook ICS en ADRA samenwerken.
- Verschillende Prismaleden waren betrokken bij de ontwikkeling van Schokland-voorstellen op het gebied van onderwijs (beroepsonderwijs en (post)conflict). Deze voorstellen zijn goedgekeurd en in uitvoering genomen.

Beleid en onderzoek

- Prisma nam in Alliantieverband deel aan onderzoek op het thema *Religie & Onderwijs*. Het onderzoek naar religie en onderwijs (3 case-studies en een algemeen deel) werd gepresenteerd op een seminar in maart in samenwerking met het kennisforum *Religie en Ontwikkeling*.
- Als vervolg op het onderzoek *Religie & Onderwijs* werd eind 2008 een start gemaakt met een vervolgstudie naar *Onderwijs, Religie en Fragiele Staten* (in Alliantieverband).
- Prisma deed onderzoek naar de motivatie van leraren. Op basis van onderzoek in 2 landen (India en Malawi) werden aanbevelingen geformuleerd om aandacht te blijven besteden aan de positie van leraren.

¹ De voortgang van de programma's die onderdeel zijn van het Alliantie-onderwijsprogramma is uitgebreid beschreven in het jaarverslag van de ICCO-Alliantie. In dit Prisma-jaarverslag worden die programma's belicht waarvoor Prismaleden de trekkersrol ('lead') vervullen of waarbij partners van Prismaleden betrokken zijn.

Lessons learned

- De Alliantieleden die samenwerken met partners in India hebben verkennende gesprekken gevoerd over mogelijkheden voor programmatisch samenwerken in India. Daarbij is geleerd dat programmatisch werken niet als een 'dogmatisch' concept opgelegd kan worden, noch aan partners in India, noch aan organisaties in Nederland. Afhankelijk van de context wordt het concept toegepast en uitgewerkt. Programmatisch werken 'moet' niet, maar we willen wel goed kijken waar mogelijkheden en kansen liggen, die meerwaarde bieden. Dit biedt een goed perspectief voor 2009.
- Programmatisch werken is een proces van lange adem. Voorbeelden in onder meer Ghana, Papoea en India wijzen dit uit. Er blijft een spanningsveld bestaan tussen 'aanjagen' vanuit Nederland en de lokale partners de ruimte bieden dit traject zelf vorm te geven en de verantwoordelijkheid ervoor te dragen. Een les die geleerd werd is dat de doelstelling lobby & advocacy samenbindend werkt in de praktijk. Ook werd geleerd dat het goed is te zoeken naar activiteiten die snel uitgevoerd kunnen worden. Door samenwerken in de praktijk wordt de verbinding tussen partners sterker.

Conclusie voortgang deelprogramma 2008

De voortgang van het deelprogramma onderwijs in 2008 was goed te noemen. Het aantal programma's in uitvoering is sterk toegenomen ten opzichte van 2007. De kwaliteit van onderwijs is een speerpunt in alle programma's. Toegang tot onderwijs krijgt aandacht in lobby en beleidsbeïnvloeding, omdat dit primair een taak is van de lokale overheid. Lobby en beleidsbeïnvloeding krijgen vorm in ontwikkeling van de programma's en zijn samen met capaciteitsversterking een belangrijk punt voor samenwerking tussen partners. Verbeterpunt blijft dat de meerwaarde van het samenwerken, zowel in Nederland als in landen waar programma's worden uitgevoerd, nog scherper in beeld zou moeten komen.

Casus Indonesië (West-Papua)

De kwaliteit van het onderwijs in Papua is zeer slecht, vooral in de binnenlanden. Onderwijsdeelname is relatief laag (77% voor het basisonderwijs in 2004), schooluitval en analfabetisme hoog. Oikonomos ondersteunt een aantal onderwijsprojecten in de regio Wamena (Baliemvallei) die als gezamenlijk doel hebben de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. De projecten richten zich op verschillende aspecten van het onderwijs (ketenbenadering): stimuleren van kleuteronderwijs, kwaliteitsverbetering basisonderwijs, training van leerkrachten, vaktraining en alfabetisering. In alle projecten wordt veel aandacht besteed aan christelijke waarden en normen en persoonlijkheidsvorming.

In de jaren 2007 en 2008 werden goede resultaten behaald:

- In 2006 ging de Hogeschool Wamena van start. 73 studenten volgden in 2008 de opleiding tot leraar (op dit moment draaien 2 afdelingen: Engels en wiskunde). De studenten zijn grotendeels afkomstig uit afgelegen gebieden in Papua.
- In Wamena is een modelkleuterschool opgezet, waar kleuters in 1 groep van 22 kinderen een programma vormen dat hun ontwikkeling breed stimuleert. De leerkrachten van de kleuters fungeren tegelijkertijd als trainers en begeleiders. In 2007 en 2008 werden vanuit deze modelschool trainingen verzorgd voor 44 personen. Dit leidde tot de oprichting en doorstart van 26 kleuterscholen in dorpen in de regio rondom Wamena. Ongeveer 440 kleuters werden op deze manier bereikt. In dit project wordt samengewerkt met World Vision Indonesië, waarbij WVI de kleuterscholen opent en de partner van Oikonomos de technische/onderwijskundige bijdrage levert. Er is een trainingshandboek uitgebracht in 2008, waarin veel aandacht is voor interactief onderwijs, werken met lokaal beschikbaar kosteloos materiaal, creativiteit en ouderbetrokkenheid.
- In Wamena is een modelbasisschool opgezet, ook bedoeld als stage- en opleidingsschool. 97 kinderen volgen hier onderwijs via een interactieve methodiek. In 2007 en 2008 werden 10 trainingen uitgevoerd voor 60 leerkrachten. In de klas zijn de resultaten zichtbaar: meer gebruik van materialen (bijv. letters opgehangen voor lezen), meer interactie, meer positieve communicatie.
- In en rond Wamena is een alfabetiseringsprogramma uitgevoerd. In 2007 en 2008 namen 904 personen deel aan dit programma.

In 2008 is met vertegenwoordigers van deze verschillende projecten gewerkt aan het formuleren van een gezamenlijk onderwijsprogramma. Er zijn vier bijeenkomsten gehouden, waar gesproken is over visie op kwaliteit van onderwijs, lobby & advocacy en aanbrengen van samenhang in de verschillende projecten. De onderlinge contacten zijn gegroeid (uitwisseling van kennis en ervaring). De eerste aanzet voor een programmaplan is geschreven in 2008, dit wordt in 2009 afgemaakt en geïmplementeerd.

4.2.2 Deelprogramma Hiv & aids

Beschrijving van het deelprogramma/Introductie

Prisma en ICCO voeren samen het hiv & aidsdeelprogramma uit. ICCO is coördinator van dit programma. Vanuit Prisma zijn 10 leden bij dit programma betrokken.

In het hiv en aidsprogramma werkt de ICCO-Alliantie aan een samenleving die met aids kan omgaan. Dat betekent dat:

1. iedereen kennis heeft van hiv en aids
2. iedereen weet hoe zichzelf te beschermen tegen de infectie en leeft in een omgeving die hem daartoe in staat stelt
3. hiv-positieve mensen toegang hebben tot goede zorg en behandeling
4. stigmatisering en discriminatie tot het verleden behoren
5. de impact van hiv & aids op individueel en samenlevingsniveau is geminimaliseerd.

Voor het bereiken van de doelen worden de drie interventiestrategieën (directe armoedebestrijding, maatschappijopbouw, en beleidsbeïnvloeding) gebruikt.

De werkgroep hiv & aids is dit jaar 5 keer samengekomen in combinatie met de themawerkgroep basisgezondheidszorg. Daarnaast hebben 5 gezamenlijke MFS-bijeenkomsten plaatsgevonden.

Successen en uitdagingen

Om de voortgang van het hiv & aidsdeelprogramma in 2008 te illustreren halen we voorbeelden naar voren van een behaald succes en een bestaande uitdaging.

Voorbeeld van een succes

Door de inzet van Paulus Samuel van Red een Kind is er een flinke stap gezet in het programmatisch werken in India. Daarbij waren partners van onder meer Woord en Daad, De Verre Naasten en Tear actief betrokken. Zij participeerden in een conferentie van de National Council of Churches in India (NCCI) samen met enkele partners van ICCO. Doel van de conferentie was het ontwikkelen van een hiv & aidsbeleid voor de kerken dat op de volgende synode van de NCCI zou worden aangeboden. Dit was in meerdere opzichten een bijzondere conferentie. Niet alleen ontmoetten partners van leden van Prisma en ICCO elkaar hier op nationaal niveau, zij probeerden samen met de verschillende denominaties uitgangspunten voor beleidsontwikkeling te formuleren. Paulus maakt ook deel uit van de kerngroep achter dit initiatief. Wel bleek aan het eind van het jaar dat men de voorkeur gaf aan twee trajecten, één binnen het NCCI verband en één met de onafhankelijke kerken. Dit zal zich in de loop van 2009 moeten gaan uitkristalliseren.

Voorbeeld van een uitdaging

Met uitzondering van het programma in India is het niet gelukt om ICCO-partners en Prisma-partners in het zuiden met elkaar te verbinden op het thema hiv & aids, zelfs niet op het niveau van linking and learning. Samenwerking binnen de Alliantie blijft daarmee vooral een noordelijke aangelegenheid. Binnen Prisma is er wel steeds meer afstemming aan het ontstaan, maar ook daarbij is het elkaar opzoeken nog zeker geen automatisme. Hoewel het voornemen er lag om in Kenia programmatisch te gaan werken is dit in 2008 niet goed van de grond gekomen. Deels komt dit door de gefragmenteerde partnerportfolio, deels door tijdgebrek. Het is deze organisaties bijvoorbeeld niet gelukt om aan te sluiten bij het ShareFrame initiatief van Educaids in Kenia (zie kader). Ook in Ethiopië lagen er wellicht kansen voor intensievere samenwerking binnen de alliantie die (nog) niet zijn benut. In Tsjad en Haïti, waren er o.a. managementproblemen bij uitvoerende organisaties. In Tsjad kon daardoor zelfs het geplande programma niet uitgevoerd worden: het hele kantoor van de partner was zeven maanden dicht. In Haïti nam de directeur plotseling ontslag, wat zorgde voor veel onzekerheid binnen de staf. Ook het traject van programmatisch samenwerken in Haïti liep hierdoor grote vertraging/averij op. In 2009 zal dit verdere opvolging behoeven.

Voortgang/stand van zaken per programma waar partners van Prisma-leden bij betrokken zijn

In 2008 zouden programmaplannen ontwikkeld worden voor Nepal, Noord-Oost India en Bangladesh. Daartoe heeft ICCO een drietal procesfacilitatoren ingehuurd. Prisma is niet betrokken geweest bij deze rekrutering maar heeft wel deelgenomen aan de briefing.

In Zimbabwe is men vanwege de verslechterde situatie en ziekte van de relatiebeheerder van ICCO niet verder gekomen dan waar men al was in de samenwerking met ICCO partners. Prisma-leden onderling zijn met hun partners wel tot sterkere onderlinge samenwerking gekomen.

In het Educaids/WPF-traject in Kenia (zie ook onder onderwijs in paragraaf 4.2.1) heeft uiteindelijk slechts één Prisma-partner geparticipeerd.

Focus-regio's voor Prisma zijn Zuidelijk Afrika, de hoorn van Afrika en Zuid-Azië. In India is het gelukt om de eerdere initiatieven rond een gezamenlijk FBO-traject verder vorm te geven. In Zuidelijk Afrika wordt vooral ingezet op een doorstart vanuit het PSO-programma (voor rapportage zie paragraaf 4.2) waarin de focus met name ligt op capaciteitsversterking. Binnen de nationale netwerken in Malawi, Zuid-Afrika en Zimbabwe zal gekeken worden naar mogelijkheden tot programmaontwikkeling. Zie bijlage 4 voor een overzicht van de voortgang per land.

Casus – COUNT in India

Hiv/aids is ook in India in opmars. Vanuit de grote steden verbreidt het zich naar het platteland. Aids slachtoffers worden gestigmatiseerd. Uit schaamte worden ze verstopt en in het ergste geval verstoten door familie en burens.

COUNT, een partnerorganisatie van Woord en Daad in Hyderabad, India, mobiliseert en traint 360 pastors en medewerkers van 9 stadskerken en 500 dorpskerken om thuiszorg aan aidspatiënten te bieden en voorlichting te geven. Daarbij richten de kerken zich niet alleen op eigen leden maar ook op niet-christenen. Behalve het doorbreken van het taboe, richt de voorlichting zich op bescherming tegen aids. Film, muziek, rollenspel, brochures en gespreksgroepen zijn daar onderdeel van.

Het is niet gemakkelijk om mensen zo ver te krijgen zich te testen. In India zijn veel mensen zich nog niet van de ernst van de pandemie bewust. Staf van de partnerorganisatie COUNT besloot zichzelf eerst te testen, als voorbeeld voor de doelgroep. Dit geeft blijk van de grote betrokkenheid waarmee deze staf het werk uitvoert.

Samenwerking

- **ShareNet (zie basisgezondheidszorg)**
- **Educaids (zie onderwijs)**
- **CABA-werkgroep**
Twee leden van Prisma hebben geparticipeerd in de CABA- werkgroep (Children Affected by AIDS). Daar zijn geen concrete activiteiten uitgekomen voor Prisma.
- **Cordaid/ICCO**
In 2008 is contact ontstaan met aidsambassadeur Paul Bekkers, Cordaid, ICCO en Prisma over het organiseren van een bijeenkomst in Nederland voor 'high level religious leaders'. Prisma heeft zich ingezet bij het voortraject, en zal in 2009 betrokken blijven bij de uitvoering.
- **Stop Aids Now! (SAN)**
In samenwerking met SAN is er een workshop georganiseerd tijdens een interparlementaire conferentie over Sexuele en Reproductieve Gezondheidszorg en Rechten.

Onderzoek

- **ICE/CDS**
In 2008 is het onderzoek Aids en de Kerk uitgevoerd. Dit onderzoek werd gecoördineerd door het Instituut voor Cultuur Ethiek (ICE), en uitgevoerd door The Centre for Development Support (CDS), een onderzoekscentrum van de University of the Free State, Zuid Afrika.
- **Universiteit Utrecht / IIMD**
Van het onderzoek naar Masculiniteit, religie en aids, dat wordt uitgevoerd door A. van Klinken van het IIMD en waar Prisma medefinancier van is, heeft in 2008 het veldonderzoek in Zambia plaatsgevonden.
- **Verder onderzoek**
Er is besloten het thema Aids en Natural Medicines niet op te pakken. Daarentegen is er binnen verschillende programma's wel ingezet op onderzoek naar jongeren en aids. Oikonomos heeft onderzoek gefinancierd dat is uitgevoerd door Scripture Union (Noord-Ghana), een organisatie die sinds 2007 actief is op een flink aantal middelbare scholen. Dit jaar is voor het eerst een uitgebreide impact meeting uitgevoerd waarbij bijna 1.000 jongeren zijn geïnterviewd. Uit het onderzoek blijkt dat een groot deel (85%) van de jongeren in het middelbaar onderwijs kiest voor een levensstijl van seksuele onthouding tot het huwelijk. Stigmatisering van mensen met aids is met name een aandachtspunt bij de jongere groepen in het middelbaar onderwijs. In deze leeftijdscategorie geeft bijvoorbeeld 63% aan dat hij of zij iemand met aids zou willen helpen. Bij de hogere klassen (vanaf 15 jaar) is dat met 95%

aanzienlijk hoger. Het onderzoek rond gender en life skills met het oog op verbetering van preventieve hiv & aidsprogramma's van partnerorganisaties is blijven liggen.

Bewustwording hiv & aids

Eind 2008 is er weer een enquête gehouden onder de Prisma-brede achterban, met als doel input te verkrijgen voor de keuzes rondom bewustwordingsactiviteiten. In 2008 heeft Prisma geparticipeerd in het Red Ribbon-event, en het Nationale Congres Soa*Hiv*Aids. De website www.positiefinactie.nl wordt nog actief gehouden. Inmiddels wordt bewustwording actief voortgezet door Prisma-leden via het Act Positive-initiatief dat met EU-fondsen wordt gefinancierd en verder buiten de rapportagekaders van dit jaarverslag valt. Wel mag worden vastgesteld dat bewustwording rond hiv & aids nu met kracht door leden zelf ter hand wordt genomen.

Conclusie voortgang deelprogramma 2008

Het afgelopen jaar is er veel gebeurd op het gebied van uitwisseling, beleidsvorming en beleidsbeïnvloeding. Het programmatisch werken op Alliantieniveau kwam minder goed uit de verf dan op Prisma-niveau. De inzet is om in de tweede helft van de bedrijfsplanperiode het gezamenlijk werken aan programma's beter gestalte te geven. Er is al veel werk verzet en er zijn goede resultaten geboekt. We hebben elkaar, Zuid en Noord, op verschillende fora ontmoet. Er zijn goede contacten opgebouwd met het ministerie en de politiek.

4.2.3 Deelprogramma Basisgezondheidszorg

Beschrijving van het deelprogramma/Introductie

ICCO en Kerk in Actie en Prisma voeren gezamenlijk het deelprogramma basisgezondheidszorg uit, onder coördinatorschap van Prisma. Het gezondheidszorgprogramma heeft als doel de verbetering van de toegang en kwaliteit van basisgezondheidszorg voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving. Dit doel willen we bereiken door middel van drie interventiestrategieën: duurzame armoedebestrijding, maatschappijopbouw en beleidsbeïnvloeding.

Thema's die bij programmaontwikkeling naar voren kwamen en waarin in 2008 meer aandacht is besteed, zijn human resources for health, health financing (health insurance), seksuele en reproductieve gezondheidszorg en rechten, disability en de rol van gezondheidskoepels. Dit is gebeurd middels leersessies, partnerconsultaties, seminars en expertmeetings, zowel in het kader van intern leren (capaciteitsopbouw van de Alliantie) als in het kader van linking & learning met partners tijdens formuleringsbijeenkomsten over programmaontwikkeling.

Successen en uitdagingen

Om de voortgang van het basisgezondheidszorgprogramma in 2008 te illustreren halen we enkele voorbeelden naar voren van behaalde successen en bestaande uitdagingen.

Voorbeelden van successen

In **Bangladesh** kwam het tot praktische samenwerking tussen een partner van Woord en Daad en de partner van Dark & Light Blind Care. Verder raakte een partner betrokken bij een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse ambassade en het lokale maatschappelijke middenveld waarin de relevantie en effectiviteit van de overheidsgezondheidsdiensten onderzocht gaat worden.

Financiële duurzaamheid bleek na evaluatie één van de zwakke punten binnen het oogzorgprogramma van IRIS in **Cambodja**. Een groot deel van het budget wordt namelijk besteed aan subsidie op oogoperaties. De positieve ontwikkeling is dat in een aantal provincies gestart is met door de overheid beheerde Health Equity Funds waaruit medische kosten voor de allerarmsten vergoed worden. Ook oogzorg kan hierin worden opgenomen en momenteel wordt eraan gewerkt dat zoveel mogelijk klinieken toegang krijgen tot deze Equity Funds. De rol van de NGO's die de opsporing van patiënten doen zal hierdoor ook veranderen in het wijzen van patiënten op de mogelijkheid van vergoeding door het Equity Fund en wellicht het assistentie verlenen bij het verkrijgen van de juiste registratie.

Voorbeelden van uitdagingen

Een uitdaging bij de uitvoering van het programma van een partner van Tear in **India** (EHA) is dat het processen van lange adem betreft. Het programma is bedoeld om het gedrag van mensen te beïnvloeden en structuren te veranderen (overheidsdienstverlening aan rurale groepen). Nu al wordt

duidelijk dat het betrekken van overheidsinstanties en het incorporeren van hun (politiek georiënteerde) overwegingen een uitvoeringstermijn van vier jaar ver overstijgt. (zie case study) Daarnaast is er nog een lange weg te gaan op het gebied van stigma en discriminatie van **mensen met een beperking**. Hoewel er aan de weg wordt getimmerd met allerlei programma's zijn er nog teveel voorbeelden van verstoting en uitsluiting.

Voortgang/stand van zaken per programma waar partners van Prisma-leden bij betrokken zijn

In de verschillende landen is ook in 2008 ingezet op programmatisch werken op het thema gezondheidszorg. De programmaontwikkeling bevindt zich nog vooral in de voorbereidende fase. De processen zijn op verschillende manieren ingestoken (questionnaires, partnerconsultaties, begeleiding van een consultant). De ervaring leert dat partners in het begin veel vragen hebben over het concept maar graag na een partnerconsultatie het momentum willen behouden en op korte termijn verder willen. Directe contacten zijn daarbij erg belangrijk. Feedback via e-mail over beslissingen (waarvan partners vaak de consequenties nog niet goed kunnen overzien) blijft lastig. Zie bijlage 5 voor een overzicht van de voortgang per land.

Duidelijk is gebleken dat programmatisch werken veel tijd kost. Naast de inzet op programmatisch werken binnen Alliantieverband is er ook ingezet op intensievere samenwerking van partners in bestaande netwerken en binnen bestaande nationale programma's waarin onder andere wordt gefocust op toegang tot gezondheidszorg, oogzorg en leprazorg. Er wordt door lidorganisaties van Prisma meer en meer gezocht naar hoe bestaande samenwerkingsverbanden en financieringen kunnen worden geconcretiseerd, verstevigd, vastgelegd en uitgebreid met andere belangrijke stakeholders. Dit betreft financieringen waarin de focus o.a. ligt op organisaties die zich inzetten voor kwaliteit en toegankelijkheid van basisgezondheidszorg voor kwetsbare groepen en kansarmen (dienstverlenend maar ook lobby & advocacy), met in het bijzonder aandacht voor seksuele en reproductieve gezondheid.

Casus Christian Mission Aid in Zuid-Soedan

Door de jarenlange burgeroorlog in Zuid-Soedan is toegang tot basisgezondheidszorg lang niet voor iedereen gegarandeerd. In veel gebieden is geen kliniek aanwezig waar basale zorg kan gegeven worden. Daarmee is ook de oogzorg minimaal. Christian Mission Aid (CMA), een partner van Dark & Light Blind Care, zet zich in voor het trainen van mensen in oogheekundige zorg: van community health workers tot artsen die staaroperaties verrichten. Met de ervaring die is opgedaan wil CMA ook personeel van de overheid en andere gezondheidsorganisaties trainen in het opzetten van oogzorgprogramma's. Naast de oogzorg heeft CMA een revalidatieprogramma voor mensen die blijvend blind zijn om hen te helpen hun dagelijkse werkzaamheden - zoals het huishouden of zorg voor het inkomen - te kunnen blijven verrichten. Het programma van CMA is bedoeld om lokaal personeel, staf van andere Sudanese en internationale NGO's en ook landelijke gezondheidsorganisaties te trainen.

In de jaren 2007 en 2008 werden de volgende resultaten behaald:

- 3 lokale NGO's zijn getraind in oogzorg; 24 nieuwe oogzorg werkers zijn getraind in de communities en 16 eerder opgeleide oogzorgwerkers namen deel aan een opfriscursus. Zij doen oogzorgactiviteiten waaronder hygiënepromotie, stellen diagnoses en verwijzen door naar de dichtstbijzijnde eerstelijns oogzorg bij klinieken.
- 4 oogzorgwerkers worden verder opgeleid tot community health worker.
- 2 oogzorgwerkers van de twee lokale NGO's ontvangen een vervolgtraining in Kenia.
- Er werden in totaal ruim 13.500 behandelingen van mensen met een oogandoening uitgevoerd. Dit betrof patiënten met trachoma, vitamine A-gebrek, conjunctivitis (bindvliesontsteking) en trichiasis.
- Daarnaast werden 875 staaroperaties uitgevoerd door het mobiele oogzorg team op 11 verschillende locaties.
- De lokale NGO's zijn sterk in het mobiliseren van de gemeenschap, het geven van gezondheidszorgvoorlichting, de uitvoering van trachoma behandelingen, mobilisatie voor de cataractoperaties en het faciliteren van de mobiele oogzorgteams.
- In samenwerking met de overheid zijn er onder andere afspraken gemaakt om een gezamenlijk curriculum voor training op het gebied van oogzorg te ontwikkelen.
- Samen met de lokale NGO's is een capacity assessment van de organisaties gedaan om sterke en zwakke punten te definiëren, met als doel te bepalen hoe zij het beste ondersteund kunnen worden om hun organisaties te versterken.

Daarnaast is CMA actief lid van de stuurgroep van de programmacoalitie op het thema Human Resources for Health. Deze stuurgroep trekt een netwerk van ongeveer 10 partnerorganisaties van ICCO en Prisma in Zuid-Soedan. Er wordt gefocust op linking en learning, advocacy en het standaardiseren van kwaliteitsnormen voor opleidingen van gezondheidspersoneel. Zuid-Soedan bevindt zich in de transitiefase van postconflict naar ontwikkeling. In deze fase is het wenselijk te kijken hoe NGO's kunnen aansluiten bij initiatieven van de overheid. De organisaties willen *best practices* laten zien op dit gebied om zo de toegang tot gezondheidszorg en de kwaliteit van deze zorg in het land te vergroten.

Samenwerking met kennisplatforms / anderen

- Platform Health Insurance for the Poor (HIP). ICCO is deel van de kerngroep, Prisma participeert als lid. In 2008 heeft ICCO met het HIP een seminar georganiseerd over het bereiken van kwetsbare groepen met health insurance: 'Health insurance for the poor: what works why? Lessons from Asia'. Deze bijeenkomst was onder andere gebaseerd op uitkomsten van de seminar die begin 2008 door de Alliantie in New Delhi werd georganiseerd over Community Based Health Insurance (zie stand van zaken programma's).
- Samenwerking met Cordaid betreffende christelijke gezondheidskoepels in Ghana/Malawi. Ook is er overleg geweest over andere mogelijke vormen van samenwerking tussen Cordaid en de Alliantie, zoals het gezamenlijk organiseren van leersessies.
- Lid van Dutch Coalition on Disability & Development (DCDD). Prisma heeft actief geparticipeerd als lid van de werkgroep hiv & aids en disability. In het kader van bewustwording van de link tussen disability en hiv & aids is een brochure uitgegeven.
- Prisma is lid geworden van ShareNet (netwerk van organisaties actief op terrein van seksuele en reproductieve gezondheid en hiv & aids) en heeft deelgenomen aan de vergadering waarin de nieuwe vorm van het netwerk werd gepresenteerd. Informatie vanuit het netwerk werd met de Prisma-leden gedeeld. Het lidmaatschap zal binnen de eerste anderhalf jaar geëvalueerd worden.

Beleid en onderzoek

- Na een verkennende inventarisatie onder de lidorganisaties van Prisma over de activiteiten op het gebied van disability, is begonnen met het schrijven van een position paper op dit thema. Tevens werd in dit kader een leersessie over mainstreaming van disability georganiseerd. Hierbij werd zoveel mogelijk gekeken naar reeds bestaande initiatieven en lessen die hieruit geleerd kunnen worden. In de link naar de hiv & aidsprogramma's kan mainstreaming van disability een belangrijke impuls geven aan de toegang van mensen met een fysieke of mentale beperking tot informatie over preventie en tot zorg voor PLWHA (People Living with HIV and AIDS).
- Samen met partnerorganisaties is een expertmeeting georganiseerd over de rol van FBO's op het thema seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Doel was het ontwikkelen van beleid en daarmee het inhoudelijk versterken van de programma's die op dit thema worden uitgevoerd. De uitkomsten van deze expertmeeting vormen belangrijke input voor het beleidsdocument dat op dit thema in ontwikkeling is. Tevens is deze input meegenomen in lobby en beleidsbeïnvloeding.
- Voor het onderzoek naar kwaliteitsstandaarden in gezondheidszorgprogramma's werd een literatuurstudie uitgevoerd. Hierin werd gekeken naar verschillende modellen en de dimensies van kwaliteit. In 2009 zal op basis van deze dimensies een model ontwikkeld worden met indicatoren om kwaliteit te meten.
- Micah network (zie ook bijlage 6). In 2009 zal verder worden ingezet op onderzoek naar deze culturele praktijken en de rol van kerken en FBO's hierin.

Lessons learned

- Naast alle activiteiten op het gebied van programmatisch werken, werden verschillende malen onverwacht interessante positieve bijeffecten zichtbaar die samenwerking initiëren zonder dat hierop in eerste instantie werd ingezet. Een voorbeeld hiervan zijn de diverse samenwerkingsverbanden die tussen partners van de ICCO-Alliantie zijn ontstaan waarin disability een rol speelt. Zo participeren Dark & Light Blind Care en LEPRAZending in een grootschalig EU food security-project in Bangladesh, samen met ICCO en lokale partners. De rol van de partnerorganisaties van Dark & Light en LEPRAZending is de lokale programma's toegankelijk maken voor mensen met handicaps door middel van behandelingen, revalidatie en inclusie van gehandicapten in vrouwengroepen en inkomengenererende activiteiten.
- De verbetering van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (inclusief hiv & aids), in het bijzonder voor vrouwen en jongeren is nauw gelinkt aan de MDG's 3, 4 en 5. Zowel het onderzoek van een postdoc naar health seeking behaviour van jongeren en de eind 2008 gehouden

expertmeeting over issues waar christelijke organisaties en kerken in de partnerlanden tegenaan lopen zullen belangrijke input leveren voor vervolgvactiteiten in 2009.

- In 2007 is gestart met de ontwikkeling van een gezondheidszorgprogramma in Zuid-Soedan. Na twee partnerconsultaties in 2008 met bestaande ICCO-Alliantiepartners en mogelijke nieuwe partners is ervoor gekozen om het toekomstige programma te gaan richten op het versterken van de "human resources". Specifieke doelen als linken en leren, lobby en advocacy en standaardiseren van kwaliteit werden geformuleerd. Dorcas is met één van de nieuwe participerende organisaties een financieringsrelatie aangegaan. Het is de bedoeling dat de stuurgroep van 4 organisaties het conceptplan verder uitwerkt. Ondanks het enthousiasme tijdens de bijeenkomsten blijkt het lastig om voortgang te blijven behouden. De betreffende organisaties zijn zoveel met dagelijks werk bezig dat het dieper doordenken van een programma-aanpak en de uitwerking soms blijft liggen.

Conclusie voortgang deelprogramma 2008

De voortgang is voldoende. Niet alle voortgang gaat even snel maar er worden nieuwe inzichten opgedaan en gestaag vorderingen geboekt. De groeiende betrokkenheid bij de Alliantie heeft afstemming van thema's en organisatie van gezamenlijke trajecten bevorderd. Dit gaf meer mogelijkheden tot uitdieping door bundeling van (complementaire) expertise en menskracht. Specifieke expertise kon onder andere worden ingezet in leersessies.

Casus Emmanuel Hospital Association in India

Emmanuel Hospital Association (EHA) is een partner van zowel Tear als De Verre Naasten. Het is een christelijke organisatie met 20 christelijke ziekenhuizen. Daarnaast worden 27 community development projects geïmplementeerd. In de staat Chhattisgarh ondersteunen Tear en De Verre Naasten een programma op het gebied van reproductieve gezondheid en gezondheid van kinderen. De districten Bastar en Mahasamund horen tot de armste gebieden binnen deze Indiase deelstaat. Het grootste deel van de bevolking bestaat uit tribale groepen. De voorzieningen zijn hier marginaal. De overheid weet haar medische voorzieningen onvoldoende op lokaal niveau toegankelijk te maken. Daardoor is de kindersterfte en de moederlijke sterfte hoog. Doel van het programma is sterke, gezonde gemeenschappen die hun reproductieve rechten en keuzes kunnen uitoefenen. Vanuit het ziekenhuis van EHA worden de dorpen bezocht door een arts. Zwangere vrouwen worden gecontroleerd. Ook krijgen ze voorlichting van een lokale gezondheidswerker. Verder worden ook baby's en kinderen periodiek medisch gecontroleerd. Tienermeisjes krijgen voorlichting op school. Zij leren over hun eigen lichaam, maar ook over man/vrouwrelaties en over hun rechten. Door vroeg te beginnen met bewustwording bij meisjes wil EHA iets doen aan de cultuur van vroege huwelijken, die leidt tot veel te jong moederschap. Enkele resultaten die in 2008 behaald zijn:

- In ruim 100 dorpen namen meer dan 4000 vrouwen deel aan het programma 'birth preparedness and complication readiness'. Zij kregen informatie over zorg tijdens de zwangerschap, veilige bevalling en vaccinatie. Ook vond voorlichting plaats middels drama en poppenspel. Verder werden hier regelmatige zwangerschapscontroles uitgevoerd.
- In 15 dorpen werd daarnaast met 127 zwangere vrouwen een geboorteplan opgesteld waarin werd nagedacht over wat te doen bij complicaties.
- Er is gescreend op SOA's.
- 8 teams organiseerden vaccinatiecampaagnes en bezochten de mensen die hieraan niet deelnamen huis-aan-huis. Er werden ruim 2000 kinderen gevaccineerd.
- 15 dorpsgezondheidscommittees werden getraind. De committees zijn actief en bezig met het ontwikkelen van een dorpsgezondheidsplan. Daarnaast zijn 14 CBO's getraind om gezondheidsvoorlichting op te nemen in hun activiteiten. Tevens werden 15 echtparen getraind als peer educators om andere echtparen voorlichting te geven over gezinsplanning. Zij gaven voorlichting aan ruim 200 echtparen. Het leiderschap van 33 self help groups werd ondersteund.

Samengevat kunnen we zeggen dat er duidelijk resultaten zijn op het gebied van Directe Armoedebestrijding. Of moedersterfte daalt kan alleen over een langere periode worden geëvalueerd. Tijdens de rapportageperiode was slechts 1 vrouw overleden. Alle andere bevallingen zijn goed gegaan. Ook zijn er geen kinderen onder de 5 overleden. Op het gebied van maatschappijopbouw is veel gedaan aan training van organisaties op dorpsniveau. In de vaccinatiecampaagnes is samengewerkt met de overheid. Tevens zijn mensen gestimuleerd om van bestaande overheidsregelingen gebruik te maken.

4.3 Capaciteitsopbouwprogramma Zuidelijk Afrika (PSO)

Het capaciteitsopbouwprogramma in Zuidelijk Afrika, wat door PSO wordt gefinancierd, is in 2007 haar tweede fase ingegaan met een conferentie in oktober 2007 als kick-off. De daadwerkelijke implementatie van de tweede fase is in 2008 van start gegaan. Het programma zal midden 2009 tot een afronding komen. Alle participerende partners (19) hebben begin 2008 een capacity building plan ontwikkeld voor hun eigen organisatie. Zij zijn hiervoor begeleid door Hands@Work - de lokale programmacoördinator - of de organisatie New Day - een organisatie gespecialiseerd in Organisational Development voor NGO's.

De aandacht in de tweede fase gaat uit naar die processen die in de eerste fase succesvol bleken te zijn en blijvende capaciteitsversterking tot gevolg hadden. Een focus op het versterken van de M&E capaciteit van de deelnemende organisaties bleek het meest voor de hand te liggen, en goed aan te sluiten bij de behoeften van de partners.

De algemene doelstelling van het programma blijft om lokale organisaties in staat stellen een efficiënte en effectieve rol te spelen in de strijd tegen hiv & aids. Daarbij zijn de volgende drie doelen geformuleerd:

1. Mainstreamen van hiv & aidsinterventies in lokale organisaties
2. Verbeteren van de dienstverlening]
3. Opschalen van succesvolle interventies

De jaarlijkse conferentie die werd gehouden in oktober 2008 richtte zich dit jaar met name op Institutional development (volgens de 3 'lagen' van Capacity building volgens PSO: Human resource development, Organisational development en Institutional development). Er was veel aandacht voor networking en voor advocacy. Ook is bij de partners geïnterviewd of er behoefte was om na 2009 verder te gaan. Dit kan regionaal of landelijk zijn, gericht op capacity building of specifiek op networking of een thema zoals OVC's. De partners spraken hun waardering uit voor conferenties zoals deze, waarin uitwisseling en netwerken zoveel ruimte krijgen. Daarnaast zagen zij op landenniveau ook kansen. Vooral op het gebied van netwerken en advocacy zien zij mogelijkheden en behoefte tot samenwerken in de toekomst. Mogelijkheden hiervoor worden onderzocht.

5 Financiën

De jaarrekening van de Vereniging Prisma over 2008 is opgesteld en gecontroleerd door de accountant die tevens de goedkeurende verklaring heeft afgegeven. De Algemene Vergadering van Prisma heeft de jaarrekening goedgekeurd.

De jaarrekening is conform richtlijn 640. De rente-inkomsten op de separate bankrekeningen die aangehouden worden voor MFS en EO Metterdaad, worden toegevoegd aan een van deze bestemmingsfondsen. Kosten die Prisma gemaakt heeft ten behoeve van, en doorbelast heeft aan de lidorganisaties vallen buiten de apparaatskosten en worden daarom gepresenteerd onder Projectbestedingen.

Prisma heeft twee soorten inkomsten: bijdragen van de leden en institutionele financiering. Verenigingsactiviteiten worden bekostigd uit de bijdrage van leden, de contributie of specifiek doorbelast. Dit laatste is beperkt gebleven. In 2008 waren er 3 institutionele financiers: MFS (Ministerie van Buitenlandse Zaken), EO Metterdaad en PSO. Veel van de activiteiten van het stafbureau zijn gerelateerd aan de uitvoering van de institutionele financiering. De bureaunkosten van MFS worden toegerekend en op de fondsen van EO Metterdaad wordt een percentage van de toegekende projectfinanciering ingehouden als AKV (Algemene Kosten Vergoeding).

Per saldo is het exploitatieresultaat hoger dan begroot. Dit is het resultaat van de hierboven genoemde verschillen. Dit wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve. De bestemmingsreserve wordt verlaagd omdat de Blockgrant voor een groot gedeelte is afgehandeld en dit fonds in de toekomst bestemd is voor de afhandeling van EO Metterdaad.

Eind 2008 zijn een depositorekening en een spaarrekening met een hogere rente geopend voor fondsen die voor langere tijd vastgezet kunnen worden. Prisma heeft geen andere vorm van beleggingen.

5.1 Toelichting bij de verkorte jaarrekening

Bestedingen in het kader van het MFS zijn separaat verantwoord in de subsidieafrekening waar ook een accountantsverklaring bij is afgegeven. Onder bestede subsidies zijn de volgende kosten opgenomen: de financieringen van de projecten/programma's die lidorganisaties inbrengen in de ICCO-Alliantie, de AKV aan lidorganisaties en aan de Alliantie én kosten die gemaakt zijn voor onderzoek en voor de samenwerking in het kader van het programma Educaids.

De eigen bijdrage door de Prismaleden is direct overgemaakt aan ICCO. Dit jaar heeft ICCO deze buiten Prisma om direct teruggestort naar de lidorganisaties. Omdat het een contractverplichting is die zij namens Prisma uitvoeren is het wel opgenomen in de resultaatrekening. Fondsen die als eigen bijdrage zijn ingebracht zijn geormerkt in de administratie van de lidorganisaties, ook als ze niet volledig zijn besteed.

De uitgaven van het stafbureau zijn € 4.700 hoger dan begroot. Hier staat tegenover dat de inkomsten uit rente van de eigen bankrekening opgenomen was als pro memorie en AKV van EO Metterdaad hoger is dan begroot omdat er meer financieringen werden toegekend. De toerekening van stafkosten aan MFS is licht lager dan begroot.

De baten uit EO Metterdaad waren hoger dan begroot, maar lager dan het voorgaande jaar. De toegekende projectfinancieringen waren wel hoger dan in 2007. Rente-inkomsten op de bankrekening van Metterdaad en MFS waren niet begroot en worden toegerekend aan die betreffende fondsen. Omdat de niet bestede fondsen opgenomen worden in het bestemmingsfonds, heeft dit geen invloed op het resultaat.

Balans per 31 december na resultaatbestemming

ACTIVA	31-12- 2008	31-12-2007	PASSIVA	31-12-2008	31-12-2007
	€	€		€	€
<u>Vaste activa</u>			Eigen vermogen		
Materiële vaste activa			<i>Reserves</i>		
Inventaris	11.413	21.110	Continuïteitsreserve	331.252	226.666
			Bestemmingsreserve	87.779	129.225
				419.031	355.891
<u>Vlottende activa</u>					
Vorderingen			<i>Fondsen</i>		
Vorderingen op leden	445	8.363	Bestemmingsfondsen	2.176.281	1.597.960
Doorbetaalde Eigen Bijdrage leden	385.736	272.350			
Te ontvangen fondsen	171.150	340.810	Kortlopende schulden		
Overige vorderingen	67.048	39.891	Subsidieverplichtingen	977.717	549.905
	624.379	661.414	Belastingen en premies sociale verzekeringen	7.776	18.818
			Overige kortlopende schulden	50.583	57.039
Liquide middelen	2.995.596	1.897.089		1.036.076	625.762
Totaal activa	3.631.388	2.579.613	Totaal passiva	3.631.388	2.579.613

Staat van baten en lasten

	Begroting 2009	Realisatie 2008	Begroting 2008	Realisatie 2007
	€	€	€	€
Baten				
Subsidie MFS	12.600.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000
MFS Eigen Bijdrage leden	6.290.000	5.520.000	5.370.000	4.750.000
Fondsen Metterdaad	3.200.000	3.826.516	2.625.000	4.391.700
Fondsen PSO		147.394	155.000	166.549
Contributies	91.250	53.000	53.000	46.500
Financiële baten	p.m.	202.310	p.m.	121.157
Doorbelast aan leden	10.000	1.860	21.200	26.796
Overige baten	-	1.145		
	<u>22.191.250</u>	<u>22.352.225</u>	<u>20.824.200</u>	<u>22.102.702</u>
Lasten				
Projectbestedingen				
Bestede MFS Subsidie	12.077.000	11.396.731	12.000.000	11.314.254
Bestede MFS Eigen Bijdrage leden	6.290.000	5.406.614	5.370.000	4.477.650
Bestede fondsen	3.130.000	4.243.054	2.575.000	3.814.266
Kosten ten behoeve van leden	10.000	1.860	21.200	26.796
	<u>21.507.000</u>	<u>21.048.259</u>	<u>20.121.200</u>	<u>19.799.515</u>
Uitvoeringskosten				
Lonen en salarissen	502.000	395.854	394.600	371.824
Sociale lasten en pensioenlasten	138.500	109.087	105.300	94.873
Afschrijvingen	15.000	13.043	14.000	9.952
Overige uitvoeringskosten	176.500	144.519	144.200	156.559
	<u>832.000</u>	<u>662.503</u>	<u>658.100</u>	<u>633.208</u>
Totaal lasten	<u>22.339.000</u>	<u>21.710.762</u>	<u>20.779.300</u>	<u>20.432.723</u>
Overschot	-147.750	641.463	44.900	1.669.979
Mutatie bestemmingsfondsen	150.000	-578.323	-	1.597.960
Exploitatie resultaat	<u>2.250</u>	<u>63.140</u>	<u>44.900</u>	<u>72.019</u>
Resultaatbestemming				
Bestemmingsfonds MFS Subsidie		752.401		815.264
Bestemmingsfonds Eigen Bijdrage		113.386		272.350
Bestemmingsfonds EO Metterdaad		-287.464		510.346
		<u>578.323</u>		<u>1.597.960</u>
continuïteitsreserve		104.586		48.419
bestemmingsreserve		-41.446		23.600
		<u>63.140</u>		<u>72.019</u>
Totaal		<u>641.463</u>		<u>1.669.979</u>

6 De uitdagingen naar de toekomst

Prisma heeft voor de insteek gekozen om via twee handelingsperspectieven de visie en doelen van de vereniging te verwezenlijken. De komende jaren zal duidelijk moeten worden of het ons allen, leden, bestuur en staf lukt om de bezinning en het debat vruchtbaar te doen zijn voor de strategische financiering en vice versa. We willen met elkaar als vereniging betekenisvol en waardenvol bijdragen aan internationale samenwerking in het algemeen en in de Alliantie in het bijzonder.

Het per 1 januari 2007 gestarte MFS heeft een looptijd van vier jaar en eindigt per 31 december 2010. Al in de tweede helft van 2007 is begonnen met de eerste verkenningen richting MFS 2. Met de instelling van het directeurenoverleg werden in 2008 de besprekingen m.b.t. MFS gestructureerd. Allereerst werden de ervaringen met MFS 1 geïnventariseerd, op basis van de conclusies hiervan en op basis van de ontwikkelingen in de ICCO-Alliantie en bij het Ministerie werden mogelijke samenwerkingsmodellen gepresenteerd en bediscussieerd. Een evaluatie van de samenwerking in de ICCO-Alliantie leidde tot de conclusie dat de Alliantiepartners de samenwerking willen continueren in een andere vorm. De coöperatieve vorm lijkt daarbij de meest geschikte organisatievorm die dat deel verenigt wat je beter samen kunt doen en zelfstandig laat wat je beter alleen kunt doen.

De uitdagingen zijn groot. Ontwikkelingssamenwerking is in 2008 onder grote druk komen te staan. Vanuit de politiek en het grote publiek wordt de sector bekritiseerd. De recente financiële crisis draagt bij aan verminderd draagvlak voor OS. De Bijbelse opdracht blijft helder en daagt ons voortdurend uit om boven ons eigen (institutioneel) belang uit te stijgen en ons vanuit de liefde van de Schepper voor en met onze naasten in te zetten voor de meest kwetsbare mensen in de wereld. Die boodschap zullen Prisma en haar leden ook duidelijk dienen te maken naar haar christelijke achterban.

Bijlage 1 - Structuur

Bestuur

Het Prisma-bestuur heeft een onafhankelijke voorzitter. De overige bestuursleden worden uit de leden van Prisma gekozen.

In december 2008 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Functie	Naam
Voorzitter	Gert van Dijk
Secretaris	Gé Drayer
Penningmeester	Ruud van Eijle
Lid / Vertrouwenspersoon	Marnix Niemeijer
Lid	Jan Lock

Leden

De Vereniging Prisma kent leden en participanten.

Per eind december 2008 waren de volgende organisaties lid van de Vereniging Prisma:

Lidorganisatie	Vertegenwoordiger
Deputaatschap Hulpverlening in Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten	Leen van der Maas
	C. van Wolfswinkel
	J.J. Verhage
Deputaatschap Diaconaat van de Christelijke Gereformeerde Kerken	Gé Drayer
GZB	Wijgert Teeuwissen
MAF Nederland	Adri van Geffen
Stichting Dark and Light Blind Care	Ton ten Hove
	Matthijs Nederveen
Stichting De Verre Naasten	Robert Scholma
Stichting Dorcas Hulp Nederland	Ruud van Eijle
Stichting Kom over en help	Karst de Vries
Operatie Mobilisatie	Robert-Jan Sterk
	Johan Immink
Stichting OREON	Simon Weststeyn (Agrinas)
	Els Nijman (World Servants)
	Henno Couprie (LEPRAZending)
Stichting Red een Kind	Leo Visser
Stichting Tear	Marnix Niemeijer
Stichting Woord en Daad	Dicky Nieuwenhuis
	Leen Stok
Stichting World Vision Nederland	Oscar Pekelder
Stichting ZOA-Vluchtelingen zorg	Johan Mooij
	Arnoud de Jong

De volgende organisaties participeren in secties of werkgroepen zonder lid te zijn van Prisma:

- Oikonomos Foundation, vertegenwoordigd door Hubrecht Smits

Secties

Per 31 december 2008 telde Prisma een drietal secties. In onderstaande matrix ziet u welke lidorganisaties deelnamen aan de verschillende secties. Hierin is ook het communicatienetwerk opgenomen.

		Sectie Institutionele Fondsen	Sectie Lobby & Advocacy	Sectie Bezinning	Communica- tietienetwerk
Dep. Hulpverl. in Bijz.Noden Ger. Gem.		X	X	X	X
Dark&Light Blind Care		X		X	X
Dep. Diaconaat Chr.Geref.Kerken		X		X	X
Dorcas Hulp Nederland		X	X	X	X
De Verre Naasten		X	X	X	X
GZB		X	X	X	X
Kom over en help		X	X	X	X
MAF Nederland		X	X	X	X
Operatie Mobilisatie		X	X	X	X
OREON	3xM	X	X	X	X
	Agrinas	X		X	
	CAMAzending	X		X	X
	Interserve	X		X	X
	LEPRAzending	X	X	X	X
	Open Doors	X		X	
	St. De Ondergr. Kerk	X		X	
	Trans World Radio	X		X	X
	World Servants	X		X	X
	Wycliffe Bijbelvert.	X	X	X	X
Red een Kind		X	X	X	X
Tear		X		X	X
Woord en Daad		X	X	X	X
World Vision Nederland		X	X	X	X
ZOA-Vluchtelingenzorg		X	X	X	X
Oikonomos (participant)		X		X	

Kantoor

Op 31 december 2008 waren de volgende medewerkers in dienst:

Naam	Functie	%
Gert Bekebrede	programmamanager EO Metterdaad en controller	100
Annemiek van de Kerk-van Stek	directeur ad interim	60
Reinier van Hoffen	progr.manager MFS & progr.coördinator hiv & aids	100
Darija Kupers-Oving	beleidsmedewerker hiv & aids	63,16
Henk Jonker	beleidsmedewerker onderwijs	22,37
Anke van Well	programmacoördinator BGZ	100
Elly Urban	programmacoördinator onderwijs	80
Janharmen Drost	programmamedewerker	100
Aafke Maathuis-Kort	projectsecretaris	50
Annelie Huttinga-Werkman	officemanager en kwaliteitsmedewerker	84,21

Adressen

Post en bezoekadres: Prisma, Randhoeve 227A, 3995 GA Houten

Telefoon: 030-2219680

Fax: 030-6364131

E-mail: info@prismaweb.org

Kamer van Koophandel

Prisma is ingeschreven in het verenigingsregister onder nummer 11.04.96.36 bij de Kamer van Koophandel.

Bank

ABN-AMRO 50.98.18.617 t.n.v. Vereniging Prisma

ABN-AMRO 45.41.01.430 t.n.v. Vereniging Prisma inzake Blockgrant/MFS

ABN-AMRO 55.66.57.187 t.n.v. Vereniging Prisma inzake EO Metterdaad

Bijlage 2 - Projectenlijst EO Metterdaad inclusief verantwoording 2007

Projektnr	Lidorganisatie	Medium	Projectnaam	Bijdrage	Verantwoord
P0601	Woord en Daad	TV	Vakonderwijs Bogotá	137.788	137.788
P0602	World Vision Nederland		Feeding center: feeding the children in Viisoara village for a better life	99.924	25.528
P0603	Dorcas	TV	Yekaterinburg	250.000	238.000
P0604	Kom over en help		Good shepherd Shelter	30.000	30.000
P0701	Tear		Opvang en begeleiding van meisjes die werken op markten	45.000	45.000
P0702	Tear	TV	Wadi Salih Integrated Relief Project	65.612	65.612
P0703	GZB	TV	Transitional Centre for females released from prison	95.000	
P0704	ZOA Vluchtelingen zorg	TV	South Sudan Primary Education rehabilitation project	59.345	59.345
P0708	GZB	Radio	NETS Prison Ministry	20.000	
P0709	World Vision Nederland	EO dag	Vocational Skills Training - Orphans and vulnerable children	33.096	32.528
P0710	Tear		Wijkopbouw in slums	35.802	
P0711	Tear		Community based Integrated Health and Water Programme	50.000	50.000
P0712	De Verre Naasten	Radio	Terreinauto voor Benin	10.000	
P0713	World Servants		Verbetering van toegang tot onderwijs	8.500	
P0714	ZOA Vluchtelingen zorg		Het land ZOU gebruikt kunnen worden om je familie te voorzien van voedsel	67.434	34.834
P0715	Tear	TV	Bihar flood relief	30.000	30.000
P0716	Red een Kind	TV	Levens redden nu het nog kan	100.000	100.000
P0717	Tear		Medische kampen	14.990	14.990
P0718	Tear		Helping flood affected poor people in District Turbat - Balochistan through humanitarian aid	25.060	25.060
P0719	Tear		Proposal on Natural Disaster Risk Reduction	47.000	
P0720	Tear		Bihar flood relief DC	23.000	23.000
Totaal 2007				1.247.551	911.685

2008

Projectnr	Lidorganisatie	Medium	Projectnaam	Bijdrage	Verantwoord
P0716ex	Red een Kind		Levens redden nu het nog kan	27.888	27.888
P0719ex	Tear		Proposal on Natural Disaster Risk Reduction	27.888	
P0801	MAF		Vervanging landrover Tanzania basis	17.000	17.000
P0802	De Verre Naasten		Auto voor RCEA - pastoral care en supervision	15.000	
P0803	Woord en Daad	TV	Community development in Zambia	45.719	
P0804	ZOA Vluchtelingen zorg	TV	Rural Irrigation Improvement	101.626	
P0805	Dorcas	TV	Emergency Aid Kenia	24.750	24.750
P0806	Red een kind	TV	Relief and conflict resolution post election violence in Kenya	24.750	
P0807	Tear	TV	Post election disaster management	24.750	
P0808	Dark & Light Blind Care		Oogkliniek Herat Afghanistan	26.609	
P0809	GZB		Noodhulp voor de slachtoffers van de recente geweldsuitbarstingen	24.750	24.750
P0810	GZB		Training center and transport	4.749	
P0811	Kom over en Help		Prevention against addiction	2.262	
P0812	ZOA Vluchtelingen zorg		Community action Against HIV/AIDS	24.800	24.800
P0813	GZB	TV	Voedselhulp aan scholen Jerusalem	50.000	
P0815	Woord en Daad		Community development in Zambia 2008	82.056	
P0816	Dark & Light Blind Care	TV	Vaktraining voor blinden in Nepal	56.000	
P0817	World Vision Nederland		Noodhulp Birma	14.776	14.776
P0818	Dep.Hulpv. CGK	Radio	Aankoop House of Life	15.900	
P0819	Tear	TV	Bihar Kosi flood relief	142.500	
P0820	ZOA Vluchtelingen zorg	TV	Improved watsan facilities, with extensive hygiene education, in the ELWA and A B Tolbert Road Communities	47.500	
P0821	ZOA Vluchtelingen zorg	TV	Ondersteuning van alternatieve inkomsten voor vluchtelingen in Ethiopië	61.150	
P0822	Dorcas		Daycare center Achan	57.500	

Projektnr	Lidorganisatie	Medium	Projectnaam	Bijdrage	Verantwoord
P0823	Dorcas		Food for Suffering Christians in Iraq	71.250	
P0824	World Vision Nederland		PHC Birma	47.618	
P0825	GZB		Voedselhulp Masvingo	22.000	
P0826	Tear		Auto hiv & aidsprogramma ECFE Ethiopië	20.000	
P0827	De Verre Naasten		Kredietprojecten in Congo en Benin	24.000	
P0828	Woord en Daad		Vervoer T.b.v. gezondheidsprogramma en community development programma	21.800	
P0829	ZOA Vluchtelingen zorg		Radio's/communicatie-apparatuur ten behoeve van ambulances en gezondheidsposten in Zuid Sudan	10.900	
P0830	Woord en Daad		Support aux victims des cyclones: Fay, Gustav, Hanna et Ike (2ème phase)	10.000	
Totaal 2008				1.147.491	133.964

In de kolom Medium is aangegeven of er medewerking is verleend aan een TV of radio uitzending. Projecten waar in deze kolom niets staat, zijn meeliftprojecten.

Bijlage 3 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS Onderwijs

In onderstaand overzicht is de voortgang weergegeven met betrekking tot programma-ontwikkeling in de focuslanden van het onderwijsprogramma.

Programmaland	Voortgang
Albanië Kwaliteitsonderwijs, alfabetisering en vaktraining	Eén partner van KOEH. Dankzij de projecten wordt het basisonderwijs steeds toegankelijker voor alle bevolkingsgroepen en hebben werkloze jongeren aanzienlijk betere kansen op een baan. De voortgang van het project is goed. Er is geen sprake van programmatisch werken in Albanië.
Ethiopië Basisonderwijs voor gemarginaliseerde groepen	Programma in uitvoering (Edukans lead) Edukans, ICCO en Red een Kind ondersteunen de onderwijsprojecten van 17 partners in Ethiopië in 4 regio's. De onderwijsprojecten zijn gericht op het vergroten van de toegang tot onderwijs via kindvriendelijke onderwijscentra en mobiele scholen. Ook besteedt het onderwijsprogramma aandacht aan het verbeteren van de kwaliteit en de relevantie van het onderwijs om vroegtijdige schoolverlating tegen te gaan en om effectief leren op school te bevorderen. In 2008 zijn twee "leerreizen" georganiseerd. Het gezamenlijk bezoeken van projecten versterkt de onderlinge band en levert inzicht op in de verschillende onderwijskundige benaderingen. In oktober 2008 hebben alle onderwijspartners deelgenomen aan de workshop Lobby en Advocacy. Voor veel partners was dit de eerste training op dit terrein. Op clusterniveau worden de gezamenlijk (onderwijs) lobbyzaken verder besproken en uitgewerkt.
Ghana Alfabetisering, basisonderwijs, vakopleiding, HIV/AIDS voorlichting, infrastructuur scholen/water /sanitatie	Programma in uitvoering (Oikonomos lead) Oikonomos, World Servants en Wycliffe ondersteunen zeven partners op het gebied van onderwijs. In 2008 is door deze partners gezamenlijk een onderwijsprogramma geformuleerd, waarvan de uitvoering in 2009 zal starten. In dit programma zijn, naast de bestaande projecten, gezamenlijke doelstellingen en activiteiten geformuleerd op het gebied van capaciteitsopbouw, beleidsbeïnvloeding en innovatieve projecten. Een taskforce in noord-Ghana zal de uitvoering van de activiteiten aansturen. Op het gebied van programmatisch werken is dus grote vooruitgang geboekt.
India Onderwijs voor gemarginaliseerde groepen	Programma in uitvoering (Edukans lead) In India zijn in 2008 in verschillende regio's deelprogramma's ondersteund door Red een Kind, Oikonomos, ICCO/KiA en Edukans. Red een Kind (Prisma) ondersteunt een onderwijsprogramma in noordoost India, gericht op het verbeteren van die scholen, het trainen van onderwijzers en het betrekken van ouders en de gemeenschappen bij de scholen. De kinderen zijn afkomstig van verschillende bergstammen. De rechten van deze bergstammen zijn niet erkend door de Indiase overheid; het project is erop gericht om een aantal van deze rechten erkend te krijgen. WORD Trust en Oikonomos Ministries ondersteunen kwetsbare kinderen met een pakket van onderwijsbegeleiding, voeding en gezondheidszorg.
Indonesië (Papoea) Verbetering kwaliteit van onderwijs, alfabetisering	Programma in ontwikkeling (Oikonomos lead) De projecten richten zich op kleuterscholen en basisscholen (training van leerkrachten en inrichten van stage/modelscholen) en opleiding van leraren (hogeschool Wamena). Daarnaast worden partners ondersteund die actief zijn op het gebied van alfabetisering en leiderschapstraining. In 2008 is een programma ontwikkeld waaraan verschillende partners van Oikonomos deelnemen. Als belangrijke gezamenlijke doelstelling is lobby en advocacy benoemd. In 2009 zullen gezamenlijke activiteiten worden geformuleerd en uitgevoerd.

Programmaland

Liberia

Onderwijs in
postconflict-gebied

Voortgang

Programma in uitvoering (ZOA lead)

ZOA-Liberia heeft in 2008 een onderwijsprogramma uitgevoerd, met als doel het herstellen van de voorwaarden voor kwalitatief basisonderwijs voor kinderen in de schoolgaande leeftijd. Daar hoort het (her)bouwen van scholen bij en het verstrekken van onderwijsmateriaal aan de leerlingen. Daarnaast worden er trainingen gegeven aan de onderwijzers. Veel aandacht is besteed aan de rechten van vrouwen en kinderen. Het onderwijsprogramma is onderdeel van een breder programma van ZOA in Liberia.

Malawi

Basisonderwijs
schoolverbeter-
plannen, leraren-
opleiding

Programma in uitvoering (Edukans lead)

Oikonomos en World Servants en sinds 2008 ook Red een Kind, ondersteunen het onderwijsprogramma. Op de deelprogramma's is goede voortgang geboekt, met name voor wat betreft de ondersteuning van het Teacher Training College en de uitvoering van de schoolverbeterplannen in samenwerking met CCAP (Synod of Livingstonia). Het programmatisch samenwerken bleek echter in 2008 moeizaam van de grond te komen (zie voorbeeld van uitdaging hierboven).

Oeganda

Onderwijs in
postconflict-gebied

Programma in ontwikkeling (Edukans lead)

In noord-Oeganda (Pader district) voert ZOA een onderwijsprogramma uit met speciale aandacht voor gender, ouderbetrokkenheid en HIV/AIDS voorlichting. Voor dit laatste thema heeft actief aansluiting gezocht bij het netwerk van Educaids.

Ook Edukans en ICCO/KiA ondersteunen onderwijspartners en projecten in Oeganda (in andere regio's). In 2008 is een aanzet gemaakt tot het verbinden van deze verschillende activiteiten in het kader van een overkoepelend programma. Deze samenwerking zal in 2009 worden voortgezet.

Soedan

Onderwijs in
(post)conflict-gebied

Sinds 2007 ondersteunt Red een Kind een onderwijsproject dat door ZOA Vluchtelingen zorg wordt uitgevoerd in Darfur. Het belangrijkste doel van dit project is kinderen in Darfur onderwijs te bieden. Vanaf medio 2008 heeft Red een Kind twee nieuwe onderwijspartners in zuid-Soedan ondersteund, met als doel de toegang van kinderen tot onderwijs te verbeteren en het onderwijssysteem weer op te bouwen. Er is nog geen programmatische samenwerking tot stand gekomen met ICCO/KiA, ook werkzaam in zuid-Soedan op het gebied van onderwijs. Dit is een aandachtspunt voor 2009.

Thailand

Onderwijs voor
gemarginaliseerde
groepen

Programma in uitvoering (ZOA lead)

ZOA-Thailand voert onderwijsprojecten uit in een zevental vluchtelingenkampen in Thailand. Er worden trainingen gegeven aan onderwijzers en er wordt schoolmateriaal beschikbaar gesteld voor de leerlingen. De praktische organisatie van de scholen staat onder de supervisie van een organisatie van de kampbewoners.

In 2008 is veel aandacht besteed om iedereen binnen het kamp, die recht heeft op onderwijs, ook naar school te laten gaan. Dit principe van 'inclusiveness' is een belangrijk thema voor het ontwikkelen van lesmateriaal, dat eveneens een belangrijk onderdeel van het onderwijsproject is. Er wordt aan gewerkt om de diploma's, die door de leerlingen in dit schoolsysteem behaald worden, te laten erkennen door de Thai overheid.

De volgende tabel geeft de voortgang weer op basis van het monitoringprotocol dat in gebruik is in de ICCO alliantie. De resultaatwaardes betreffen hier slechts de door Prisma gefinancierde interventies. De percentages zijn een weergave van dat deel van de partners die op genoemde doelstelling resultaten hebben boeekt. Het totaal aantal partners dat meedoet binnen het onderwijsprogramma is 35.

IS	No	Doelstelling	Niveau	No.	Sleutel Indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008
Directe Armoede Bestrijding (DAB)	1	Ontwikkeling van Local Solutions Basic Education	Output Alliantie	1	Percentage of partners for which education performance indicators show improvement in access, equity, relevance and quality of education in the intervention areas for excluded groups, especially for girls and women	80% of the partners	86%
			Output Partner	2	Percentage of target group taking part in these programmes	85% of the target group	41%
			Outcome doelgroep	3	Percentage of programme areas which shows an improvement on the proxy indicators: access, equity, relevance and quality	80% of the programmes	69%
	2	Toegang tot intercultureel kwaliteitsonderwijs is toegenomen	Output Alliantie	4	Number of programmes by partners in 7 intervention countries that supports the access to relevant quality education for those who are marginalized	7 programmes	29
			Output Partner	5	Percentage of target group in 7 intervention countries has access to quality education	70% of target group	74%
			Outcome doelgroep	6	Percentage of target group in 7 intervention countries that won't drop-out thanks to the recognition of the socio-cultural uniqueness of marginalized people	50% of target group	61%
	3	Toegang tot aidspreventie en seksuele educatie, met aandacht voor kennis, attitudes, skills en gedragsverandering is toegenomen	Output Alliantie	7	Number of programmes by partners in 5 focus countries that supports the protection of pupils and teachers against AIDS (aids prevention and impact of the pandemic on the education sector)	5 partner programmes	86%
			Output Partner	8	Percentage of target group in 5 countries that has access to aids prevention and sex education	60% of target group	49%
			Outcome doelgroep	9	Percentage of pupils and teachers that knows how to protect him-/herself against AIDS	60% of pupils and teachers	62%
	4	Toegang tot voor werk relevant kwaliteitsonderwijs is toegenomen en doelgroep is in staat gesteld de overstap te maken naar de (informele) arbeidsmarkt.	Output Alliantie	10	Number of programmes by partners in 6 intervention countries aiming at improving access to quality education for work (vocational education /skills development)	6 partner programmes	6
			Output Partner	11	Percentage of target group in 6 intervention countries has access to quality education for work (vocational training/skills development)	70% of target group	12%
			Outcome doelgroep	12	Percentage of target group in 6 intervention countries with significant income increase	50% of target group	12%
	5	Toegang tot kwaliteitsonderwijs met specifieke aandacht voor mensenrechten en / of onderwijs voor vrede is toegenomen	Output Alliantie	13	Number of programmes by partners in 4 intervention countries that supports the access to relevant quality education, with specific attention to human rights and / or peace education in (post-)conflict education	4 programmes	8
			Output Partner	14	Percentage of target group in 4 countries has access quality education with specific attention to human rights and / or peace education	85% of target group	75%
			Outcome doelgroep	15	Percentage of target group in 4 countries that is integrated in mainstream society	50% of target group	15%
Maatschappij Opbouw (MO)	6	Claim making power: CSOs in de interventielanden formuleren programma's voor versterken claim making power van de doelgroepen.	Output Alliantie	16	Number of partners supported through capacity improvement programmes in 15 countries	20 partners in 15 countries	20
			Output Partner	17	Percentage of Local actors supported through the programme that know and use avenues to claim their rights and put issues of access and quality on the EFA agenda	80% of local actors	60%
			Outcome doelgroep	18	Percentage of local actors invited for planning and review meetings (at district level) that provide input (reference is made to this input in EFA agenda's)	In 60% of EFA agenda's (at district level) reference is made to input from local actors	36%

IS	No	Doelstelling	Niveau	No.	Sleutel Indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008
Maatschappij opbouw (MO)	7	op EFA gerichte CSOs en andere lokale actoren zijn in hun programmainhoudelijke,-management-, netwerk- en lobby capaciteit blijvend verbeterd.	Output Alliantie	19	Number of capacity improvement programmes in 11 countries for CSOs (incl. local governments)	11 programmes in 11 countries	9
			Output Partner	20	Percentage of CSOs that shows active participation in networks	75% of CSOs and other local actors	66%
			Outcome doelgroep	21	Percentage of CSOs that is acknowledged by other organisations for their competencies in EFA	40% of CSOs	57%
	8	Functionele groepen zijn beter toegerust zelfstandig en professioneel te opereren.	Output Alliantie	22	Number of capacity improvement programmes targeting functional groups in 15 countries	17 programmes	24
			Output Partner	23	Percentage of functional groups that operates professionally and independently	75% of functional groups	57%
			Outcome doelgroep	24	Decrease indrop-out ratio in 12 countries	20% decrease in drop-out ratio	29%
	9	CSOs benutten door linking & learning verworven kennis in de formulering en uitvoering van programma's.	Output Alliantie	25	Number of learning events (consultancies, online debating, field visits, peer reviews) organised	20 learning events	26
			Output Partner	26	Percentage of CSOs that incorporated/used the newly acquired knowledge in the formulation and implementation of projects	75% of the CSOs	71%
			Outcome doelgroep	27	Percentage of organisations that refer to the linking and learning programme as the cause for the improved quality of programmes	50% of the CSOs	69%
Beleidsbeïnvloeding (BB)	10	EFA-Lobby op internationaal niveau: Minimaal 2 versterkte netwerken hebben een heldere, realistische strategie ten aanzien van lobby geformuleerd en voeren die uit.	Output Alliantie	28	Number of networks supported in the implementation of a.o. education in conflict situations / HIV&AIDS / marginalised people	2 networks	15
			Output Partner	29	Number of networks that formulated and implemented clear, realistic lobby strategies	2 networks	12
			Outcome doelgroep	30	Number of countries with increased budgets available from bilateral and multilateral donors to improve the access to relevant quality education	11 countries	8
	11	EFA-Lobby op landenniveau: lokale oplossingen voor EFA zijn bepleit en ingevoerd door lobby activiteiten van partners organisaties	Output Alliantie	31	Percentage of Alliance programma budget for Education spent on campaigns, lobby and advocacy	10 % of Alliance budget for education	10%
			Output Partner	32	Number of issues/solutions suggested by supported partners incorporated in EFA plans on national and/or decentralised level in countries	at least 1 issue in all 11 countries	12
			Outcome doelgroep	33	Number of Education Policy Plans & Expenditures Frameworks matching with implementation plans to reach out to excluded groups, on national and/or decentralized levels	11 countries	17
	12	EFA-Lobby op landenniveau: Non-formeel onderwijs wordt in nationaal overheidsbeleid-en wetgeving als gelijkwaardig aan formeel onderwijs geïncorporeerd.	Output Alliantie	34	Number of partner programmes geared towards the recognition and appreciation of non-formal education	4 partner programmes	13
			Output Partner	35	Number of countries in which partners have successfully lobbied for the recognition of NFE	4 countries	5
			Outcome doelgroep	36	Number of countries with Education Policy Plans & Expenditures Frameworks in which NFE is fully recognized	4 countries	6

Bijlage 4 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS hiv & aids

In onderstaand overzicht is de voortgang weergegeven met betrekking tot programmaontwikkeling in de focuslanden van het hiv en aids programma.

Programmaland	Voortgang
India	Het FBO initiatief is uitgemond in een consultatie waar zowel onafhankelijke kerken als de NCCI in participeerden. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in twee policy ontwikkel- en implementatietrajecten. Deze processen zullen elkaar gaan voeden.
Ethiopië	4 interventies worden gefinancierd waar vier leden bij betrokken zijn. Er is tot nu toe geen samenhang of uitwisseling tot stand gebracht. Twee leden werken met dezelfde partner maar in verschillende regio's (EKHC). Vanuit Tear is er interesse getoond om in Ethiopië programmatisch werken vorm te geven. ICCO heeft een aantal partners in Ethiopië en heeft daar zelf een mainstream traject mee gedaan. Die initiatieven kunnen mogelijkwijs nog met elkaar verbonden worden.
Kenia	Vier partners en drie lidorganisaties actief. Vanuit ICCO geen nationale partners. Interesse vanuit Red een Kind om een coördinerende rol op zich te nemen voor hiv/aids programma in Kenia.
Zuid-Afrika	Apart van de initiatieven die uitloeijsel zijn van het PSO traject (zie paragraaf 3.5) is er in Nederland verbeterde samenwerking ontstaan tussen DVN, Oikonomos, Bijzondere Noden en CGK die alle vier een partnerrelatie hadden met een organisatie in Zuid-Afrika. Dat heeft uitgemond in één jaarplan en één rapportage ipv dat deze organisatie vier verschillende jaarplannen en rapportages moest aanleveren. Verder is er één contactpersoon namens de MFS partners NL voor MCDC. Bezoeken zijn met elkaar afgestemd en elkaars punten meegenomen en opgevolgd.
Nigeria	In Nigeria is een programmatisch samenwerkingsverband ontstaan tussen 3 partnerorganisaties van Oikonomos die nu een gezamenlijk jaarplan opstellen en hun activiteiten met elkaar afstemmen en elkaar aanvullen.
Zimbabwe	Het Morgenster Mission Hospital (MMH) is een missieziekenhuis van de Reformed Church in Zimbabwe (RCZ) met 240 bedden in Masvingo Province, Zimbabwe. Het ziekenhuis heeft sinds 2007 officieel toestemming om AIDS-remmers ter beschikking te stellen. In dit kader is als uitloeijsel van een met MFS fondsen gefinancierde strategische planning workshop besloten dat MMH nauwer zal gaan samenwerken met het door Oikonomos gesteunde Community Based Aids Programma (CBAP) dat met name onder de kwetsbare groepen (zieken, wezen en weduwen) in het veraf gelegen buitengebied werkt. Een eerste stap in deze richting is in 2008 gezet door de bouw van een gezamenlijk kantoor, c.q. kliniek (via MFS fondsen) zodat het ziekenhuis en CBAP enerzijds de opnamecapaciteit kan vergroten maar ook over en weer meer naar elkaar kan doorverwijzen. Op deze wijze zal naar verwachting aanzienlijk betere zorg kunnen worden verleend (met name aan de meest kwetsbare mensen in de perifere gebieden van Morgenster). Ook is er een strategische workshop gehouden in November 2008 waar een geheel nieuwe opzet is gemaakt voor een verbeterde structuur van het totale gezondheidszorgprogramma van de RCZ. Hierin is ook nadrukkelijk gekeken naar een verdere organisatorische samenwerking tussen MMH en CBAP. Gezien de algehele crisis in Zimbabwe mag het op zich reeds opmerkelijk heten dat het MMH nog een van de weinige functionerende ziekenhuizen is in het hele land en dat er zelfs sprake is van een verdere verbetering t.a.v. de uitgifte van AIDS remmers.

De volgende tabel geeft de voortgang weer op basis van het monitoringprotocol dat in gebruik is in de ICCO alliantie. De resultaatwaardes betreffen hier slechts de door Prisma gefinancierde interventies. De percentages zijn een weergave van dat deel van de partners die op genoemde doelstelling resultaten hebben boeekt. Het totaal aantal partners dat meedoet binnen het hiv en aids programma is 73.

IS	Doelstelling	Sub-doelstelling	Niveau	Sleutel indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008		
Directe Armoede Bestrijding (DAB)	1. Ondersteunen en versterken van effectieve geïntegreerde partners	1.1 Strategische HVI&AIDS partners zijn ondersteund en doelgroep heeft toegang tot / maakt gebruik van afgestemde HIV&AIDS programma's	a	Output Alliantie	Percentage partners dat rekening houdt in hun programma's met factoren die bijdragen aan de kwetsbaarheid voor HIV-infectie van de doelgroep en/of haar behoefte	minstens 80% van de partners	93%	
			b	Output Partner	Percentage van de doelgroep van de partner dat toegang heeft en gebruik maakt van de op hen afgestemde kwalitatieve HIV&AIDS programma's	80% van de doelgroep	92%	
			c	Outcome doelgroep	Percentage van de doelgroep ervaart een vergroting van de weerbaarheid tegen HIV&AIDS en/of de gevolgen hiervan	80% van bereikte doelgroep	45% (6 miljoen)	
		1.2 Gendersensitieve partners actief op hiv/aids bestrijding betreft actief mannen en/of jongens in hun programma's.	a	Output Alliantie	Percentage partners met uitgevoerde - gender-sensitieve - HIV&AIDS analyse	60% van deze partners	62%	
			b	Output Partner	Percentage partners dat zowel vrouwen als mannen actief betreft bij hun activiteiten.	80% van de partners	86%	
			c	Outcome doelgroep	Percentage van alle projecten dat bijdraagt aan verbeterde genderverhoudingen (evaluatie rapporten etc)	80% van de projecten	55% (3 miljoen)	
	2. Vergroten multi-sectorale betrokkenheid	2.2 Hoge prevalentie focuslanden: 3 pilot MFI projecten	a	Output Alliantie	Aantal pilotprojecten waarbinnen effectieve en duurzame MFI interventies zijn ontwikkeld	3 pilotprojecten	22 organisaties ondersteunen MFI activiteiten	
	Maatschappij Opbouw (MO)	3. Versterken partnerorganisatie - programma niveau	3.1 Strategische partners - actief op het gebied van HIV&AIDS - zijn op programmatisch en organisatorisch gebied versterkt	a	Output Alliantie	Percentage van strategische partners dat een effectief M&E systeem heeft, dat op outcome niveau rapporteert	80%	58%
				b	Output Partner	Percentage van partners dat de resultaten meeneemt in de beoordeling en eventuele aanpassing van hun programma's	50%	71%
c				Outcome doelgroep	Percentage van partners dat een kwalitatieve verbetering in hun programma en/of groter bereik van hun activiteiten kent	50%	71%	
4. Versterken partnerorganisaties - organisatie niveau		4.1 Alle landen: actieve inbreng van PLWHA bij programmaformulering en -implementatie van partners	a	Output Alliantie	Percentage partners dat dit GIEPA (Greater Involvement and Empowerment of people living with aids) principe aanhalen in de visie of algemene uitgangspunten van de organisatie	80%	63%	
			b	Output Partner	Percentage partners met effectieve structuren die participatie van doelgroep waarborgen.	80%	59%	
			c	Outcome doelgroep	Percentage van de doelgroep is tevreden over het "service aanbod" van de partner organisatie	60%	79%	
5. Impact mitigation op organisatie niveua (intern mainstreamen)		5.1 Hoge prevalentie focuslanden: geïntegreerd workplace policy met bijbehorend implementatieplan bij partners (internal mainstreaming)	a	Output Alliantie	Percentage van alle partners in hoge prevalentie focuslanden dat deelneemt aan het "HIV&AIDS" interne mainstreaming programma	80%	95%	
			b	Output Partner	Percentage van alle partners in hoge prevalentie focuslanden dat een workplace policy en implementatieplan heeft geformuleerd	60%	35%	
			c	Outcome doelgroep	Percentage van staff van partners met WPP is bekend met HIV&AIDS mainstreaming beleid en ervaart meer openheid in de organisatie	80%	81%	
Bel		6. Zuid-Zuid, nationaal en/of regionaal	6.1 Specialistische HIV&AIDS organisaties en	a	Output Alliantie	Percentage van specialistische "aids" partners met Lobby & Advocacy als onderdeel van hun programma	80%	68%

IS	Doelstelling	Sub-doelstelling	Niveau		Sleutel indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008
			b	Output Partner	Percentage partners met een aantoonbare respons van de belobbyde doelgroep (publiek, media, collega NGOs/FBOs en overheid etc)	80%	46%
			c	Outcome doelgroep	Percentage partners dat aantoonbare verbeteringen in ondersteunend beleid, uitvoering hiervan en/of middelen toewijzing, ten gunste van PLWHA, kan aantonen	60%	34%
		6.2 Organisaties die zich inzetten voor de rechten van vrouwen inventariseren misstanden en onrecht als het gaat om de positie van vrouwen direct of indirect getroffen door HIV&AIDS en vertalen deze naar lobbydoelen en strategieën	a	Output Alliantie	Percentage vrouwenorganisaties gericht op de rechtsverbetering van vrouwen met specifieke aandacht voor de problematiek van vrouwen die leven met HIV&AIDS	80%	51%
			b	Output Partner	Percentage vrouwenorganisaties met een aantoonbare respons van de belobbyde doelgroep (publiek, media, collega NGOs/FBOs en overheid etc)	60%	25%
			c	Outcome doelgroep	Percentage vrouwenorganisaties dat aantoonbare verbeteringen in ondersteunend beleid, uitvoering hiervan en/of middelen toewijzing, ten gunste van PLWHA, kan aantonen	40%	22%

Bijlage 5 - Voortgang programma's en monitoringstabel MFS Basisgezondheidszorg

In onderstaand overzicht is de voortgang weergegeven met betrekking tot programma-ontwikkeling in de focuslanden van het basisgezondheidszorgprogramma.

Naam programmaland	Voortgang
<i>Cambodja</i>	Questionnaire en stakeholdersbijeenkomst 2007 heeft geleid tot inperking thema tot 'demand-side' of health. Volgend op questionnaires en partnermeeting in 2008 is nu een programmavoorstel voor toegang voor armen, waaronder chronisch zieken zoals diabetici, goedgekeurd.
<i>Myanmar</i>	Vanuit Kerk in Actie en ICCO wordt gewerkt aan uitbreiding van de activiteiten in Myanmar. Leprazending speelt hierbij een rol in de inclusie van mensen met een disability.
<i>Ghana</i>	De programmavoorbereidende fase is in werking gegaan (heel 2008) met PCG, AGREDS en CHAG. Betreft onderzoek en needs assessments, exchange visit internationaal en programmaformulering. Op grond daarvan wordt een strategie voor 2009 uitgezet. World Servants is hierbij vanuit Prisma betrokken.
<i>Sudan</i>	Op basis van questionnaires en gesprekken voorlopige themakeuze gemaakt (Human Resource for Health). Themakeuze is gevalideerd tijdens de partnerconsultaties van maart en juli 2008 (met ca. 10 partners van ICCO en van Prismaleden) waarin gezamenlijke doelstellingen zijn geformuleerd is. Een stuurgroep van 4 leden is begonnen met uitwerken van een meer gedetailleerd programmavoorstel.
<i>Health Insurance Azië</i>	Vijfdaags seminar in New Delhi met 11 organisaties uit 5 landen gerealiseerd. Hierbij waren partners van DVN, Tear, Woord en Daad en Leprazending betrokken. Doelen: kennisuitwisseling en identificeren van potentieel voor een programma. Met name ervaringen met zogenaamde 'Health Equity Funds' in Cambodja een waren bron van inspiratie voor organisaties om de toegang voor de armsten te bevorderen. Als follow-up op seminar/partnerconsultatie heeft Indiase consultant needs assessment gedaan bij alle deelnemers en maakt aanzet tot plan.
<i>Haïti</i>	Partnerconsultatie uitgevoerd in 2007. ICCO partners hebben besloten niet mee te gaan in programma (doen ook al aan andere themaprogramma's mee). Woord en Daad gaat door met eigen partners.
<i>Bangladesh</i>	In alliantieverband zijn vier Prisma lidorganisaties en ICCO bij elkaar gaan zitten en hebben verkennende gesprekken gevoerd rond het vormgeven van een gezondheidsprogramma (zie ook successen).
<i>West-Papua</i>	Er is een brede partnerconsultatie in juli 2008 geweest. Thematisch wordt ingestoken lobby en advocacy voor good governance o.a. vanuit onderwijs, gezondheidszorg. Dark & Light probeert bij dit initiatief aan te sluiten.
<i>Tanzania</i>	Op nationaal niveau is een coördinatie/stakeholders meeting georganiseerd om kennis te delen en oogzorg duurzamer te maken.

De volgende tabel geeft de voortgang weer op basis van het monitoringprotocol dat in gebruik is in de ICCO alliantie. De resultaatwaardes betreffen hier slechts de door Prisma gefinancierde interventies. De percentages zijn een weergave van dat deel van de partners die op genoemde doelstelling resultaten hebben geboekt. Het totaal aantal partners dat meedoet binnen het basisgezondheidsprogramma is 47.

IS	Doelstelling	No.	Niveau	Sleutel Indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008
Directe Armoede Bestrijding	1. Vergroting van de toegankelijkheid van de basisgezondheids-zorg	a	Output Alliantie	Percentage partners dat hun zorgprogramma's op de behoeften van de doelgroep heeft afgestemd	70% van de partners	100% van de partners
		b	Output Partner	Procentuele verbetering op een aantal proxy indicatoren op het gebied van gebruik en bereik van de gezondheidszorg	70% van de doelgroep	Bij 91% van de partners is dit het geval
		c	Outcome doelgroep	Percentage van doelgroep beoordeelt de kwaliteit en toegankelijkheid van basisgezondheidszorg als voldoende.	70% van de doelgroep	80% van de onderzochte doelgroep (op basis van 16% van de doelgroep)
	2. Verbetering van de kwaliteit van de basisgezondheidszorg	a	Output Alliantie	Percentage partners dat deelneemt aan een kwaliteitstraject gericht op efficiëntie en effectiviteit	80% van de partners	77% van de partners
		b	Output Partner	Percentage partners dat een functionerend kwaliteitssysteem op maat en een functionerend HRM beleid heeft	80% van de partners	62% van de partners heeft een kwaliteitssysteem, 10% heeft er geen en van 19 % is het onbekend
		c	Outcome doelgroep	Percentage doelgroep dat gebruik maakt van lokale faciliteiten en/of toegang heeft tot relevante informatie	80% van de cliënten	39% (op basis van 6% van de doelgroep)
	3. Verbetering van seksuele en reproductieve gezondheidszorg en rechten (inclusief HIV&AIDS) speciaal voor vrouwen, jongeren en adolescenten"	a	Output Alliantie	Percentage partners dat een aanbod heeft ontwikkeld dat laagdrempelig is	70% van de partners	51% van de partners
		b	Output Partner	Percentage van de focusgroep dat bekend is met en gebruik maakt van het aanbod van diensten (voorlichting, hulpverlening, counseling) ten behoeve seksuele en reproductieve gezondheid	50% van de focusgroep	51% van de partners heeft aanbod diensten op gebied van SRGR
		c	Outcome doelgroep	Percentage van gebruikers dat meer kennis heeft over seksuele en reproductieve onderwerpen	60% van de gebruikers van de diensten	42% van de onderzochte doelgroep (slechts van 30% van totale doelgroep zijn gegevens bekend)
Maatschappij Ontwikkeling	4. Empowerment van de doelgroep waardoor toegankelijkheid vergroot wordt	a	Output Alliantie	Percentage van partners met bewustwordingsactiviteiten wat betreft hun rechten op gezondheidszorg	90% van de partners	81% van de partners
		b	Output Partner	Percentage van partners met effectieve structuren die participatie van doelgroep waarborgen (bijv. community health committees)	80% van de partners	62% van de partners
		c	Outcome doelgroep	Percentage van de doelgroep dat tevreden is over het "service aanbod" van de partnerorganisatie	80% van de doelgroep	72% van de onderzochte doelgroep (op basis van 6% van de doelgroep)
	5. Verbetering van afstemming en doorverwijssystemen in gezondheidszorg	a	Output Alliantie	Percentage partners met programma's waarin afstemming en samenwerking in de doelstellingen staat opgenomen	70% van de partners	91%
		b	Output Partner	Percentage partners dat actief betrokken is bij relevante overleggen op het niveau waarop zij werkzaam is	70% van de partners	85% van de partners is actief betrokken
		c	Outcome doelgroep	Percentage van stakeholders (incl. finale doelgroep) is tevreden over de afstemming van gezondheidsdiensten	70% van de partners	88% van de partners

IS	Doelstelling	No.	Niveau	Sleutel Indicator	Streefwaarde	Resultaat 2008
Beleids Beïnvloeding	6. Lobby en netwerken ten behoeve van reproductieve gezondheid en rechten	a	Output Alliantie	Aantal landen waar partners Lobby & Advocacy activiteiten op reproductieve gezondheid en rechten uitvoeren	12 landen	15 partners zijn hierop actief
		b	Output Partner	Aantal landen waar netwerken met succes het thema "reproductieve gezondheid en rechten" op de sociale beleidsagenda heeft gezet	6 landen	10 landen: India, Kenia, Cambodia, Uganda, Ghana, Bangladesh, Haïti, Colombia, Burkina Faso, Zambia
		c	Outcome doelgroep	Aantal landen waar verbeteringen in beleid en uitgaven te zien zijn ten gunste van "reproductieve gezondheid en rechten"	6 landen	3 landen: Ghana, Burkina Faso en Colombia. In 3 landen is dit onbekend (Cambodia, India en Zambia) is dit onbekend.
	7. Verbetering / effectueren van pro-poor gezondheidsbeleid	a	Output Alliantie	Percentage van partners met Lobby & Advocacy activiteiten als onderdeel van hun basisgezondheidsprogramma	60% van de partners	72% van de partners
		b	Output Partner	Percentage partners dat met succes een onderwerp op de sociale beleidsagenda heeft gezet	60% van de partners	59% van de partners
		c	Outcome doelgroep	Aantal landen waar verbeteringen in beleid en uitgaven te zien zijn ten gunste van basisgezondheidszorg voor kansarmen en kwetsbaren	10 landen	10 landen, met name gericht verbeteringen op gebied van oogzorg. Op andere gebieden nog minder succesvol.

Bijlage 6 - Bijdragen van Prisma aan conferenties en studiedagen

Prisma heeft o.a. bijgedragen aan de volgende conferenties en studiedagen:

- **Participatie in 15e Wereldaidsconferentie in Mexico (3 tot en met 8 augustus)**

Prisma participeerde in de 15^e Wereldaidsconferentie in Mexico door afvaardiging van een beleidsmedewerker en financiering van de participatie van de partnerorganisatie CREDO in de persoon van Rev. Napon.

- **MICHA network (21 tot en met 25 oktober)**

Prisma heeft een consultatie bijgewoond van het Micha Netwerk getiteld: "The Church is living with HIV". Prisma organiseerde daar een workshop met de werktitel: "Cultural practices and their impact on HIV in a changing context" en heeft de participatie van een aantal partners gefinancierd. In de workshop werden een aantal culturele gewoonten die de kwetsbaarheid voor hiv vergroten ter tafel gebracht door de deelnemers. Uitkomsten zijn verwerkt in Prisma beleidsvorming rond aids en het SRGR beleid.

- **Expert meeting 'Sexuality, reproduction, HIV & Aids: how to better include Christian faith based organisations in maintaining health' (26 en 27 november)**

Prisma heeft samen met ICCO en Kerk in Actie een tweedaagse expert meeting georganiseerd over seksuele en reproductieve gezondheid met partners uit Zuid-Afrika, Zimbabwe, Zambia, Oeganda en India. Een verslag hiervan is te vinden op de website.

- **Interparlementaire conferentie over veilig moederschap (27 november)**

- **Red Ribbon (29 november)**

Prisma heeft tijdens de jaarlijks terugkerende bewustwordingsdag rondom hiv en aids, een workshop georganiseerd met twee buitenlandse gasten. In de workshop is er op een interactieve manier gesproken over de verschillen en overeenkomsten tussen de jongeren in Nederland en die in Afrika en Azië. De workshop richtte zich vooral op jongeren die al enige interesse hadden in de aidsproblematiek.

- **AIDS fonds / SAN conferentie (1 december)**

Bijlage 7 - Output n.a.v. jaarplan 2008

Nr	Activiteit	Output 2008	Opmerkingen
Communicatie			
1	Het via de website aanbieden van voor leden toegankelijke informatie voor de programma's BGZ, hiv & aids en onderwijs (KK etc.) (members only-gedeelte)	Members only- gedeelte actief en toegankelijk	
2	MFS-kenschetsen toevoegen aan website	projectenpagina ingevuld en up-to-date	
3	Communicatieplan aan bestuur voorleggen	Communicatieplan geaccordeerd	Uitvoering iets vertraagd door interim fase
4	Restyling website	Uitgesteld tot 2009	
5	Ontwikkelen folderlijn	Uitgesteld tot 2009	eind 2008 vastgesteld dit in 2009 weer op te pakken
6	Workshopbijeenkomst communicatiewerkgroep	Workshopdag over bewustwording los van fondsenwerving	jaarlijks minimaal 1 keer
7	Maken huisstijldocument	Uitgesteld tot 2009	
Kwaliteit			
8	Het houden van een interne audit voor het thema Documenteren en registreren	Auditrapport opgesteld	
9	Het houden van een interne audit over behandeling kwaliteitszaken door MO	Auditrapport opgesteld	
10	Externe audit KIWA voorbereiden	certificaat verleend tot 2011	
11	Het houden van een derde interne audit	Uitgesteld tot 2009	vastgesteld: 2 of meer interne audits per jaar
12	Het houden van een klanttevredenheidsonderzoek 2008 / Mid Term Review	Rapport Verweij en MFS review op thema	gerealiseerd, in andere vorm
Sectie Bezinning			
13	Vergaderen voorafgaand aan de AV, vaststellen planning 2008	3 vergaderingen en vastgestelde planning	Uitvoering vertraagd door interim fase
14	Terugkoppeling door leden betreffende de Handreiking parameters family-sensitivity	meer aandacht voor familie en gezin bij leden en hun partners	
15	Het beleggen van een (partner)conferentie over familie/gezin waarin de resultaten van de 2 voorgaande actiepunten meegenomen worden	Niet gerealiseerd, Prisma is betrokken bij WCF in 2009	Mogelijk boek met inbreng vanuit Zuiden in 2009
16	het beleggen van een bijeenkomst over Woorden en daden	bezinningsdag 31 jan., info/uitwisseling/leerpunten	
Sectie Lobby & advocacy			
17	Schrijven van het beleidsdocument + vervolg (incl. handreiking) Lobby & advocacy voor partners in het Zuiden (Prismabreed)	Uitgesteld tot 2009	

18	Voeren van overleg met politieke partijen; reageren op relevante beleidsdocumenten van de overheid	Prisma heeft meer naamsbekendheid bij politiek, aandacht in politiek voor zaken die Prisma belangrijk vindt: o.a. kwetsbare kinderen	
19	Participeren in conferenties m.b.t. religie en ontwikkelingsamenwerking, actieve deelname binnen het kennisforum	Contact actief, ZOA vertegenwoordigde Prisma in kennisforum in interimfase	
20	Actief deelnemen aan en betrokken zijn bij brancheorganisatie Partos	Prisma is actief en bekend lid van Partos	
21	bijeenkomsten sectie enkele malen in 2008	sectie heeft 2 vergaderd en e-mail contact gehad	
22	voortzetten contacten Tweede Kamerfracties	Prisma heeft aan diverse overleggen deelgenomen en standpunten onder de aandacht gebracht	Chr. partijen goed contact, overige nog summier
23	voortzetten (aparte) contacten met de fracties van CDA, CU en SGP	Prisma heeft meerdere gesprekken en anderszins contacten gehad met de christelijke fracties, er bestaan goede relaties	
24	op- en uitbouwen van contacten met het Ministerie	Prisma heeft via meerdere ingangen goede contacten met het ministerie	
Sectie IF			
25	Monitoring voortgang samenwerking EO Metterdaad	Mondeline en schriftelijke terugkoppelling, en input nieuw convenant	
26	Het goed volgen van en rapporteren over het werken onder MFS	Mondelinge terugkoppeling en PME audit rapport	
27	Rapportage vwb (afhandeling van) de blockgrant	rapport blockgrant intern nog niet afgerond, wel afgerond richting ICCO	definitieve afronding in 2009 verder
28	Vorbereiden nieuwe financieringsronde	van sectie IF verplaatst naar DO	
29	planning en voorbereiding van de sectievergadering in mei 2008	heldere afspraken	werd juli i.p.v. mei
30	start gesprek over andere institutionele donoren (vb. Wereldbank, EU etc.)	on hold	
31	start gesprek over de voorbereiding van de MidTermReview in Prisma-verband	Meegenomen in andere vorm in DO	Noorden: voor onderwijs komt MTR in 2009. Zuiden: Mid Term Survey, aangesloten bij wat daar al gebeurt, in 2009
Sectie Noodhulp			
32	Het (blijven) volgen van de ontwikkelingen binnen de Samenwerkende Hulporganisaties en zo mogelijk hieraan gaan deelnemen	SHO bood geen mogelijkheden, sectie eind 2008 opgeheven	
33	plannen en voorbereiden van de sectievergadering in de eerste helft van 2008	Vergaderingen vonden niet plaats, sectie eind 2008 opgeheven	

34	vervolg geven aan en zo mogelijk afronden van het gesprek over de samenwerking bij Noodhulp Prisma-breed	coördinatie vindt plaats tussen leden zelf	
35	het voeren van overleg voor wat betreft de aandacht voor noodhulp in de tv-programmering.	gecoördineerde aandacht voor noodhulp op TV. Overgedragen naar EO werkgroep	
	EO Metterdaad		
36	Intensiveren/uitbouwen samenwerking met EO	versterkte samenwerking gerealiseerd	
37	Beoordelen projecten	het geld gaat naar beoordeelde, kwaliteitsvolle projecten	
38	missionair karakter radio monitoren	Monitoring heeft ten dele plaatsgevonden, weinig input van leden	weinig input van leden ontvangen
39	i.o.m. de leden projecten kiezen voor RTV-seizoen 08-09	evenwichtige verdeling projecten gerealiseerd	nieuwe procedure 2009 afgesproken
40	overwegen van aanpassen website, gericht op meer informatie en verantwoording richting het publiek	overweging leverde op dat men de behoefte niet zag	
41	de werkgroep werkt aan de actualisering van de uitvoeringskaders en aan de verdere stroomlijning van het proces van indiening van projectvoorstellen	efficiënte procedure indiening media projecten en toekenning projectvoorstellen	
42	in overleg met betrokkenen (de contractpartners, de sectie IF) wordt gewerkt aan continuering van het contract met EO Metterdaad.	aangepast convenant in bespreking	begin 2009 wordt convenant ondertekent
	PSO		
43	het goed volgen en begeleiden van het PSO-programma (uitvoeren capaciteitsopbouw), in samenwerking met PSO en Hands@Work.	PSO-programma op schema en voldoet aan verwachte output	
	MFS-algemeen		
44	Bijeenkomsten themawerkgroepen	heldere afspraken en leerpunten benoemd	
45	Budget innovatie nader bespreken (BGZ, hiv & aids, onderwijs)	goede toepassing innovatiebudget gerealiseerd	
46	communiceren besteding extra AKV MFS (150.000 Alliantiepotje)	Besteding gecommuniceerd	
47	Als participant deelnemen aan en meedenken ten gunste van de uit te voeren impactstudie.	rapport impactstudie verschenen	Wouter Rijnveld deed dit namens Prisma
	MFS Programma Monitoring en Evaluatie		
48	Audit en verbetervoorstel over PME lidorganisaties	PME audit uitgevoerd en gerapporteerd en teruggekoppeld	
49	implementatie van verbetervoorstel	Met enkele organisaties wordt aan verbetering gewerkt	
50	stroomlijning van het proces van indienen van projectvoorstellen	efficiënte procedure aanvragen; overgang van project indiening naar jaarplan indiening	

51	beoordeling van ingediende (deel)programma's	goedgekeurde kwaliteitsvolle projecten	
52	Afleggen van projectbezoeken	monitoring kwaliteit van 3 projecten	
53	Uitbouwen database	gebruikersvriendelijke database operatief	
	MFS PW en beleidsontwikkeling door partners		
54	ontwikkelen en vaststellen van een eigen visie op PW	eigen, beschreven, visie op PW in MFS handboek	
55	faciliteren van (het opzetten van) netwerken in het Zuiden en het (meer gaan) samenwerken in het Zuiden	Uitgevoerd tijdens reizen en meegenomen in beoordeling	
56	monitoring op innovatie door leden	PW in de plaats van innovatie daar is op gemonitored, wel aandacht gehouden voor andere innovatie	
57	het door enkele stafleden deelnemen aan het PSO-leertraject over innovatie	afgelast door PSO	
	MFS Basisgezondheidszorg		
	Linking&Learning		
60	Participeren relevante conferenties	Meerdere conferenties bijgewoond en bijgedragen, zie text	
61	lidmaatschap Share-Net aanvragen, o.a. deelnemen aan werkgroep SRGR en hiv & aids	Lid Share-net en actieve deelname werkgroep	
62	organiseren van min 4 leerbijeenkomsten (ism ICCO)	kennisontwikkeling realiseerd via 4 leerbijeenkomsten	
	Beleid en Onderzoek		
63	Het opzetten van een onderzoeksagenda voor 2008-2010	onderwerpen zijn geïnventariseerd, nieuwe directeur neemt dit op in 2009	
64	Ontwikkelen van programma's en continuering programma's (Bangladesh, Sudan, Cambodja, Haiti, Health Insurance, SRGR)	meer programma's gerealiseerd	
65	Evenement in Nederland voorbereiden rond seksualiteit in de samenleving en SRGR dat zich meer richt op beleidsbeïnvloeding	Bijgedragen aan interparlementaire conferentie over moedersterfte. Verschillende workshops tijdens WAD georganiseerd. Daarnaast een eigen consultatie over SRGR georganiseerd	
66	beleidsdocument kwetsbare groepen afronden	beleidsdocument in afrondende fase	
67	position paper SRGR	position paper in afrondende fase	
68	Literatuuronderzoek naar standaarden voor kwaliteit	uitgesteld tot 2009	
69	Context-analyse nog enkele redactie	vastgesteld document	
	MFS Hiv & aids		

71	Monitoren van de gefinancierde projecten voor MFS hiv & aids	kwaliteitsvolle projecten worden volgens plan uitgevoerd	Wel vervolgpogingen goedgekeurd op basis van rapportages. Nog geen rapportages verwerkt voor hiv & aids (verantwoording)
72	Ontwikkelen van programma's en continuering programma's (India, Zimbabwe, Hoorn v Afrika)	meer programma's gerealiseerd	Zuidelijk Afrika toegevoegd
Beleid en Onderzoek			
73	Onderzoek Aids en de Kerk	onderzoeksrapport klaar	
74	Actualiseren van het aidsbeleidsdocument	nieuw beleidsdocument gerealiseerd	
75	Papers Stigma en Preventie	inventarisatie in gang gezet mbt preventie	Realisatie 2009
76	Het opzetten van een onderzoeksagenda voor 2008-2010	onderwerpen zijn geïnventariseerd, nieuwe directeur neemt dit op in 2009	
77	start beleid lage prevalentie	uitgesteld tot 2009	
78	Schrijven van het beleidsdocument Aids en Jongeren (2008)	uitgesteld tot 2009	
Bewustwording			
80	Evalueren van de 3 gehouden bewustwordingsreizen	evaluatie rapport	met medewerking van CHE
81	Bewustwording uitbouwen van hiv & aids naar andere verwante thema's; waar mogelijk andere organisaties erbij betrekken.	Wordt meegenomen in bezinning 2009	in samenspraak met communicatienetwerk
L&L/ Lobby			
83	15 ^e World Aids Conference in Mexico bijwonen (middels leden en/of stafmedewerkers).	Conferentie bezocht en kennis/info teruggekoppeld	
84	Aandacht voor het belang van Faith Based Organizations	meer positieve aandacht voor belang van FBO's, op verschillende niveau	
85	Hiv & aids als aandachtspunt houden in lobby & advocacy, o.m. voor wat betreft religie en aids (BBO)	aandacht voor religie hiv & aids direct bij Minbuza	niet zozeer binnen BBO, maar direct bij BuZa
86	organiseren van min 4 leerbijeenkomsten (ism ICCO)	kennisontwikkeling realiseerd via 4 leerbijeenkomsten	
87	stimuleren van uitwisseling tussen leden (WG)	wederzijdse kennisopbouw door actieve uitwisseling bij themawerkgroep vergaderingen	
MFS Onderwijs			
89	Monitoren van de gefinancierde projecten voor MFS Onderwijs.	kwaliteitsvolle projecten worden volgens plan uitgevoerd	
90	Vergaren van kennis en informatie en (indien nodig) het verwerken of verspreiden ervan	Dit is een doorlopende activiteit, gekoppeld aan leersessies.	
91	Onderzoek naar motivatie van docenten afronden en aan de leden presenteren. Eventuele vervolgvragen meenemen voor verder onderzoek.	onderzoeksrapport gepresenteerd	
92	Continuering PW in Ethiopië, Malawi	PW uitgebouwd in Ethiopië en Malawi	

93	Mogelijkheden onderzoeken en evt. Uitwerken voor West Afrika voor een regionaal programma op alfabetisering	gefundeerde keuze om te richten op reg.progr. Alfabetisering WestAfrika	
94	Voor Ghana streven naar een samenwerking tussen partners van Oikonomos en World Servants en het School Feeding Programme van de Ghanese overheid.	Samenwerking goed van de grond gekomen tussen Oikonomos, WS en Wycliffe. Schoolfeeding heeft daar geen plek meer in	
95	Verder uitwerken: partnerorganisaties van Oikonomos betrekken bij een gezamenlijk onderwijsprogramma in Papua (Indonesië)	gezamenlijk onderwijsprogramma voorbereid	
96	onderzoek Religie en Onderwijs presenteren aan het bredere publiek, samen met het Kennisforum	presentatie onderzoeksverslag gerealiseerd	
97	In de themawerkgroep onderzoeksthema's die een gemeenschappelijk belang dienen inventariseren en uitwerken (inzet rol ouders, kerken)	inventarisatie 2009	besloten om geen Prisma onderzoek te doen, maar in samenwerking Alliantie
98	Inventariseren of we verder willen met een aantal van de (sub)thema's die aansluiten bij de beleidsbrief van Minister Koenders. (bv. kwaliteitsonderwijs voor kinderen en jongeren in post conflictlanden)	Lijstje is opgesteld. Kwaliteitsonderwijs en aansluiting bij beroepsonderwijs. Er zijn een aantal thema's aan toegevoegd.	
99	Meewerken op Alliantieniveau aan de tweemaandelijks themamiddagen Onderwijs	themamiddagen met Alliantiecollega's gerealiseerd: kennisopbouw en uitwisseling	
100	Aanwezig zijn bij meerdere kennisfora van het departement onderwijs van BuZa, en bij relevante bijeenkomsten van andere NGO's. Informatie hieruit delen in de themawerkgroep.	kennisopbouw en - uitwisseling gerealiseerd	
101	Educaids: Vanuit de eigen identiteit meewerken aan het opzetten van een pilot evidence based onderzoek in Kenia, om invulling te geven aan de uitkomsten van dergelijk onderzoek en dat te vertalen naar realistische, identiteitsvolle voorlichtingsprogramma'	Voorbereidend traject in Kenia afgerond. Vervolgtraject is wat gewijzigd. Partners gaan eigen beleidskaders uitwerken voor hiv & aids en onderwijs in Kenia en Uganda	Prisma-bijdrage aan opzet van onderzoek afgerond. Uitvoering gestart. Rapport verwacht midden 2009.
102	Leden en hun partners informeren over en betrekken bij de activiteiten van Educaids, zowel in het Noorden als in het Zuiden	kennisopbouw en betrokkenheid bij Educaids van leden en partners deels gerealiseerd	Blijft aandachtspunt om Prismaleden/partners betrokken te houden bij Educaids. Prisma voorzitter stuurgroep 2009
Op weg naar 2011, werd DO			
103	vervolg geven aan strategische heroriëntatie	rapport Verweij gepresenteerd	
104	Prismatraject 2011	Door instellen DO richting bepaling mbt MFS2 ingezet	
105	het opstellen van een lijst met (voorlopige) thema's die voor Prisma van belang zijn bij een evt. nieuw beleidskader; (quick scan)	Inventarisatie gerealiseerd op DO	Quick Scan is gedaan

106	rapportage aan AV	bestuur aan AV gerapporteerd en AV heeft bestuur gemandateerd voor besluitvorming binnen afgesproken kaders	
	Algemeen		
107	Functioneringsgesprekken Prismastaf	gespreksverslagen en afspraken met individuele stafleden, goede arbeidsverhoudingen	nog niet alle interviews verwerkt
108	Individuele staftraining	kennisopbouw in beperkte mate door interimfase	
109	Administratie	geordende administratie	
110	Boekhouding	geordende boekhouding	
111	Secretariaat	geordend secretariaat	
112	Jaarverslag 2007	jaarverslag verzonden en online	
113	Jaarplan 2009	helder jaarplan geaccordeerd door AV	
114	voorstel inzake de wijze van contributieverhoging zoals aangekondigd in het meerjaren beleidsplan.	voorstel contributieverhoging geaccepteerd door AV	

Bijlage 8 – Financieringen in 2008

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage
Dark & Light Blind Care	07 BGZ	Afghanistan	DL04	SERVE PBL Project (prevention of Blindness)	156.334	0
			DL13	Herat Ophthalmic Centre	0	79.828
		Bangladesh	DL14	Child Vision Center, a specialised hospital and training center for paediatric ophthalmology	0	50.567
		Cambodja	DL05	Preventing Blindness and Restoring Sight in Rural and Remote Provinces of Cambodia	78.724	15.000
		Ethiopië	DL09	Butajira Trachoma Control Program	43.285	28.953
		Indonesië	DL08	Maintaining and establishing eye care program in Perdhaki eye care units	15.000	97.902
		Nepal	DL03	National Low Vision Program Nepal	32.782	0
			DL11	National Eye Health Research and Monitoring Programme	0	43.332
		Pakistan	DL01	Human Resource development for comprehensive eye care	52.344	7.116
		Soedan	DL06	Towards 20/20: Prevention, control and rehabilitation of blindness, Upper Nile region, Sudan	255.252	0
			DL10	Primary Eye Care Capacity Building Project	71.973	0
	DL07	Provision of low vision services for northern Tanzania: Creation & impl. of a syst. approach to service delivery and modeling for easter Africa	30.971	7.500		
Totaal Dark & Light Blind Care					736.665	330.198
De Verre Naasten	07 BGZ	India	DVN04	SPANDANA Community Health Care project	87.249	38.224
		Kenia	DVN05	Improving Basic Health Care in the Ukambani region	16.689	7.311
	08 Hiv-aids	India	DVN01	SPANDANA HIV/AIDS project for Lakhnadon Block	40.789	17.869
		Ivoorkust	DVN03	Miel Mortel	34.768	15.232
		Zuid Afrika	DVN02	Kinderopvang en aidswerk MCDC	40.331	17.669
Totaal De Verre Naasten					219.826	96.305
Dep.Hulpv. CGK	08 Hiv-aids	Ethiopië	DCGK3	The Inclusion of Persons with Disabilities in HIV/AIDS-Focused Interventions	61.390	26.894
		Zuid Afrika	DCGK02	Kinderopvang en aidswerk MCDC	28.168	12.340
Totaal Dep.Hulpv. CGK					89.558	39.234
Doe Wel	08 Hiv-aids	Zuid Afrika	BN01	Kinderopvang en aidswerk MCDC	72.591	31.802
			BN02	Aidswerk Ladysmith	69.536	30.464
Totaal Doe Wel					142.127	62.266

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage	
Dorcas	07 BGZ	Albanië	Dor03	Health education on cancer & palliative care	43.836	19.204	
		Mozambique	Dor20	Medical Program Mozambique	16.643	11.594	
		Oekraïne	Dor11	Reproductive Health Education	11.883	4.350	
		Soedan	Dor19	Community Based Health Care, South Sudan	17.250	7.750	
		Tanzania	Dor06	Community health education and promotion	26.565	11.935	
	08 Hiv-aids	Ethiopië		Dor21	Health Care in prison Tanzania	47.660	20.879
				Dor16	Agar HIV/AIDS project	32.843	14.755
		Kenia		Dor07	Machakos HIV/AIDS project	127.558	0
				Dor08	Meru South HIV/AIDS community project	71.327	26.114
			Dor22	Kitise HIV/Aids project	35.920	4.527	
		Mozambique	Dor12	HIV Beira Mozambique	27.381	12.302	
		Tanzania	Dor01	Rundugai HIV/AIDS project	32.985	14.819	
		Zimbabwe	Dor13	Aids Kids Mutare	35.815	16.091	
		Zuid Afrika	Dor05	Community Care Project (Project Gateway)	32.460	14.584	
			Dor09	St. Francis Care Centre	51.492	22.776	
			Dor10	Mount Moriah HIV/AIDS	44.844	20.148	
			Dor14	AFM Community OVC care	0	54.783	
	Dor15	Semonkong AIDS project	29.034	7.259			
	Dor17	HIV/AIDS, Mafeteng	31.919	14.341			
Totaal Dorcas					717.415	298.211	
GZB	08 Hiv-aids	Nepal	GZB04	Preventing the Spread of HIV/AIDS in Western and Mid-western Nepal	41.722	18.278	
		Soedan	GZB01	HIV/AIDS prevention program	45.199	19.801	
			GZB03	Promoting Natural remedies	20.861	9.139	
		Zimbabwe	GZB02	Life Skills Programma Scripture Union Eastern Region	34.768	15.232	
			GZB07	Strategic Plan integrated ARV Roll out programme MMH/CBAP	26.180	11.470	
Totaal GZB					168.730	73.920	
KOEH	09 Onderwijs	Albanië	KOEH01	Basic Education for the underpriveleged youth	94.406	41.594	
Totaal KOEH					94.406	41.594	
Lepra Zending	07 BGZ	Bangladesh	LZ06	Coordination for Advocacy and Networking (CAN) project	22.683	9.937	
			LZ08	Community Eyecare and Awareness Programm (CECAP), Bangladesh	7.924	3.472	
		India	LZ01	Community Hospital Faizabad	38.940	17.060	
			LZ02	Community Hospital Vadathorasalur	77.881	34.119	
			LZ03	Philadelphia Community Hospital Salur	85.529	37.471	
			LZ05	Diana Princess of Wales Health Education and Media Centre	80.662	35.338	
			LZ07	National Leprosy Elimination Program	138.933	60.867	

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage	
Totaal Lepra Zending					452.552	198.264	
Oikonomos	08 Hiv-aids	Ghana	Oik16	HIV/AIDS preventie programma op scholen Noord Ghana	59.555	0	
			India	Oik24	HIV/AIDS project voor twee AP districten 2007	12.250	0
		Malawi	Oik26	Geïntegreerd HIV/AIDS programma 2007-2009	96.000	0	
		Nigeria	Oik05	Save Igede 2008	75.731	13.500	
			Oik06	HIV/AIDS project Effata 2007-2010	21.875	37.119	
			Oik22	HIV/AIDS voorlichting in het onderwijs	35.597	0	
			Oik23	Aidsbestrijding via de kerken	20.000	0	
			Oik32	Weduwen en wezenzorg Izi	0	8.100	
			Oik33	Shalom gezondheidsprogramma Izi	0	44.000	
		Zimbabwe	Oik40	Aidsmaterialen via ACTS 2008	27.581	3.419	
			Oik42	Operationele kosten en investeringen JCSS 2008-2009	0	117.000	
			Oik12	Zorg voor HIV/aids patiënten en kwetsbare kinderen	59.009	0	
			Oik13	HIV/AIDS preventie programma op scholen Matabeleland	40.000	0	
			Oik14	HIV/AIDS programma bedrijfsleven Bulawayo e.o. (Freedom Unlimited)	22.600	0	
	Oik25		Mobilisatie kerkleiders m.b.t. Aids 2007-2009	24.500	0		
	Zuid Afrika		Oik20	Kinderopvang en aidswerk MCDC	23.424	0	
			Ghana	Oik02	Alfabetisering en gemeenschapontwikkeling Dagbon	80.000	0
	09 Onderwijs		Ghana	Oik03	Education Quality Improvement Program	31.000	0
				Oik04	Alfabetisering & verzelfstandiging GILLBT taalprojecten	60.000	0
		Oik34		Uitbreiding capaciteit basisonderwijs (3e fase)	0	76.000	
		India		Oik27	Buitenschoolse begeleiding TN 2007-2010	152.571	0
		India	Oik28	Ondersteuning onderwijs kansarme kinderen AP 2008	251.000	0	
			Indonesië	Oik07	Leraren non-formeel onderwijs '07-'10	18.000	0
				Oik08	Literacy Jayawijaya 2008	65.688	0
				Oik09	Training lagere school docenten 2008-2012	32.476	4.985
			Oik21	Training personeel kleuterscholen Jayawijaya 2007-2010	22.540	0	
			Oik30	Hogeschool Wamena 2007-2010	210.105	0	
			Oik31	Voorbeeldschool Lager Onderwijs Wamena 2008	35.122	4.985	
	Malawi	Oik37	Engels en leiderschapstraining	0	29.440		
		Oik38	Engels en leiderschapstraining, Netaiken	0	53.468		
		Oik39	Mobilizing for Life	0	10.000		
		Oik41	Bouw Hogeschool Wamena	0	212.744		
		Oik10	Geïntegreerd programma basisonderwijs 2007-2008	137.620	880		
	Oik35	Versterking kwetsbare families	0	27.500			

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage
		Nigeria	Oik43	Verbetering voortgezet onderwijs	0	36.365
		Zimbabwe	Oik36	Kwaliteitsverbetering onderwijs lagere scholen	0	37.693
Totaal Oikonomos					1.614.244	717.198
Red een kind	08 Hiv-aids	Congo, Rep of Ethiopië	ReK13 ReK10	Aids Awareness Program DR Ccongo, CECA-20 Comprehensive HIV Prevention, Care, Treatment and Support Project Kuriftu Medan ACTS	0 80.779	127.219 35.389
		India	ReK02 ReK03 ReK04 ReK05 ReK06	Bethel project on community development - HIV/AIDS VBS-HIV Counseling centre Tirunelveli Love in Action Gnanajyothi of NSM Vellore CARE	18.195 2.779 82.748 0 170.991	7.971 1.217 36.251 45.078 0
	09 Onderwijs	Kenia Ethiopië	ReK12 ReK08	AIC Child-care HIV/AIDS program Basic Education an Non Formal Education & Adult Literacy, Rift Valley, Ethiopia	150.839 102.967	20.000 45.110
			ReK17	Dale-Wonsho Pre-primary and Alternative Basic Education	63.445	27.795
		India	ReK09 ReK21	Education Rebuilding Programm - II ACCESS: Advanced Children's Christian Education Support Service	337.205 19.833	147.728 8.689
		Malawi	ReK20	Promotion of access, quality, retention and equity to basic education for the marginalized children	22.032	9.652
		Soedan	ReK11 ReK16	Backward never! Education support in South Darfur Facing the future with Hope and Confidence for vulnerable children in Juba	190.645 26.681	83.521 13.319
			ReK18	Across Community Based Education Program	55.430	24.284
		Zambia	ReK19	Basic Education and Health Project	24.511	10.738
Totaal Red een kind					1.349.080	643.961
Tear	07 BGZ	Cambodja Congo, Rep of Dominicaanse Republiek India	T15 T05 T10	Health and Aids Program 2008/2009 Programme de Santé 2007-2010 Programa de Salud Preventia, 2007-2010	55.629 76.490 61.679	24.371 33.510 27.021
		India	T25 T29	Shanti Community Health and Development Project Community Health Project, Chhattisgargh	69.536 65.890	30.464 33.015
	08 Hiv-aids	Oeganda Bolivia Brazilië Cambodja	T02 T30 T24 T04	Community based integrated health and water programme, 2008 Proyecto GAVIH Programma HIV/AIDS 2008 Somleng - Kampong Speu and Prey Veng - HIV/Aids Prevention and Care	79.967 11.474 59.106 66.755	35.033 5.026 25.894 29.245

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage
		Dominicaanse Republiek	T11	Linea de accion de Prevencion VIH/Sida 2008, del Programa de Salud Preventiva 2007-2010	32.474	14.226
		Ethiopië	T12	Arba Minch Medan Acts comprehensive HIV/AIDS project 2008	76.323	33.437
			T32	Integrated HIV/AIDS Interventions in Horo Guduru (Shambu) and Abbay Choman (Finchaa)	38.090	24.190
		India	T23	HIV/AIDS program 2007	58.810	25.764
		Kenia	T16	Scaling up Life Skill HIV/AIDS	99.065	43.400
		Malawi	T13	Going to Scale, LISAP AIDS programma in 19 classes in 20008	68.521	30.019
			T31	Response to Aids by the Church for Hope (REACH) programma, Wenya area	20.878	9.146
		Oeganda	T27	Building the capacity of the Church to lead the way in AIDS Response among communities served by ACET	90.024	39.438
			T41	Capacity Building, Advocacy and Networking	83.381	36.529
		Zimbabwe	T18	Facilitation of Church based orphan car	34.768	15.232
Totaal Tear					1.148.860	514.960
Trans World Radio	08 Hiv-aids	Kenia	TWR01	The Honey that Kills - East Africa radio project	120.691	83.311
		Zuid Afrika	TWR04	Capacity Building project voor TWR HIV/AIDS projecten in Afrika	65.500	0
Totaal Trans World Radio					186.191	83.311
Woord en Daad	07 BGZ	Bangladesh	WD01	Gezondheidsprogramma Bangladesh 2008	199.746	87.509
		Burkina Fasso	WD17	Construction of a paediatric service unit at the hospital CMA of Leo; CREN / CSPS-Maternity	41.656	18.249
			WD27	Dabari Zien	27.723	12.145
		Colombia	WD08	Holistic intervention in primary health	208.608	91.392
			WD31	Asonaliss	11.998	5.257
		Guatemala	WD03	Klinieken en voedingscentra in Guatemala	115.412	50.561
		Haiti	WD09	Sante Materno Infatile du DSM (gezondheidsprogramma Haïti)	284.134	124.480
			WD25	Curative and preventive health care in Bassin and Bel-Air	74.824	32.778
		India	WD30	Health program GSPI	44.525	19.506
		Oeganda	WD13	PHC/Community development projecten Matheniko zone en Pian Chekwi zone	103.244	45.231
	08 Hiv-aids	Zambia	WD29	Child and Family Holistic Project - healthcare and nutrition	14.396	6.307
		Bangladesh	WD02	HIV AIDS Preventie Programma voor kwetsbare groepen	92.144	40.369
		Burkina Fasso	WD04	HIV AIDS campaign Burkina Faso 2007 Care and support	146.032	63.977
		Ethiopië	WD26	Mainstreaming HIV/AIDS Education	5.615	2.460
		Haiti	WD10	Solidarity chain in the struggle against HIV and AIDS Haiti	40.174	17.600

Lid organisatie	Thema	Land	ProjectNr	Projectnaam	MFS Subsidie	Eigen bijdrage
		India	WD12	HIV and AIDS awareness programmes	52.603	23.046
			WD20	Awareness, education, advocacy and prevention of HIV/AIDS	6.954	3.046
			WD21	HIV/AIDS programma in Gunthur	35.048	15.354
			WD22	Tuberculosis control and HIV/AIDS program	69.181	30.308
			WD23	HIV/AIDS prevention and destigmatisation	36.348	15.924
		Sri Lanka	WD19	Fight against HIV and AIDS in a war zone (Sri Lanka)	30.554	13.386
		Zambia	WD07	Member church HIV and AIDS support programme (tbv OVC educational and nutritional support)	27.070	11.859
		Zuid Afrika	WD15	HIV/AIDS project: Awareness and prevention in South-Africa	38.831	17.011
			WD28	HIV/AIDS thuiszorg	254.198	102.965
Totaal Woord en Daad					1.961.018	850.720
World Servants	07 BGZ	Ghana	WS03	Community Infrastructure Program in Education and Health	60.107	26.333
	09 Onderwijs	Ghana	WS02	Community Infrastructure Program in Education and Health	51.815	22.700
		Malawi	WS01	Increasing access and equity to Quality Basic Education Project	79.248	34.718
Totaal World Servants					191.170	83.751
Wycliffe	09 Onderwijs	Congo, Rep of	Wycl02	Plan Annuel 2008, ACOTBA-SUBO	20.861	9.139
		Ghana	Wycl01	Development & Empowering of Ethno Linguistic Minority Communities in Northern Ghana	47.285	20.715
Totaal Wycliffe					68.146	29.854
ZOA Vluchtelingen zorg	09 Onderwijs	Liberia	ZOA12	LBR056.2, Basic Education Improvement Project	322.125	154.500
		Oeganda	ZOA11	Back home back to school (primary education in Northern Uganda)	214.500	167.557
		Thailand	ZOA09	Education and training programme for Refugees from Burma	900.000	394.286
Totaal ZOA Vluchtelingen zorg					1.436.625	716.343
Eindtotaal					10.576.613	4.780.090

Bijlage 9 – Lijst van afkortingen

aids	Acquired Immune Deficiency Syndrome
AV	Algemene Vergadering
BB	Beleidsbeïnvloeding
BGZ	Basisgezondheidszorg
BN	Deputaatschap Hulpverlening in Bijzondere Noden v.d. Gereformeerde Gemeenten
BuZa	Ministerie van Buitenlandse Zaken
CABA	Children affected by AIDS
CDA	Christen Democratisch Appèl
CDS	Centre for Development Support
CU	Christenunie
DAB	Directe Armoede Bestrijding
DCO/OO	Directie Culturele Samenwerking, Onderwijs en Onderzoek, afd. Onderwijs en Ontwikkeling
DVN	De Verre Naasten
EO	Evangelische Omroep
EU	Europese Unie
EZA	Evangelische Zendingsalliantie
FBO	Faith Based Organisation
GZB	Gereformeerde Zendingsbond
HIP	Health Insurance for the Poor
hiv	Humaan Immunodeficientie Virus
ICCO	Interkerkelijke Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking
ICE	Instituut voor Cultuur Ethiek
IF	Institutionele Fondsen
ISO	International Organisation for Standardisation (Kwaliteitsnorm)
KiA	Kerk in Actie
MAF	Mission Aviation Fellowship
MFS	Medefinancieringsstelsel
M&E	Monitoring & Evaluation
MO	Maatschappijopbouw
MMV	Maatschappelijk Middenveld
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie
OS	Ontwikkelingssamenwerking
PLWHA	People living with hiv and aids
PGO	Programmagroep Onderwijs
PHC	Primary Health Care
PME	ProjectMonitoring en Evaluatie
PSO	Vereniging PSO- capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden
RD	Reformatoisch Dagblad
SGP	Staatkundig Gereformeerde Partij
SHO	Samenwerkende Hulp Organisaties
SMJP	Strategische Meerjarenplan
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SRGR	Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten
ZGG	Zending Gereformeerde Gemeenten
ZOA	ZOA-Vluchtelingen zorg